

VAN IDEE TOT TRANSITIE

Jaarverslag Stimulus Programmamanagement 2020

Inleiding

Programma's en fondsen

Contact

Inleiding

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Vlaanderen. Stimulus adviseert en faciliteert projectaanvragers en -uitvoerders en controleert de voortgang en rechtmatigheid van de subsidieprojecten.

In dit jaarverslag worden de acht lopende programma's gepresenteerd en worden de behaalde resultaten tot en met het jaar 2020 uitgelicht. Daarnaast wordt er alvast een vooruitblik gegeven naar de nieuwe Europese programmaperiode 2021-2027.

Stimulus Programmamanagement is een onderdeel van de provincie Noord-Brabant.

Programma's & fondsen

OPZUID

SUBSIDIE VOOR INNOVATIEBEVORDERING EN
DUURZAME ENERGIE

MIT ZUID

SUBSIDIE VOOR
HAALBAARHEIDSONDERZOEK EN R&D

POP3 BRABANT

SUBSIDIE VOOR BRABANTSE
PLATTELANDSONTWIKKELING

CROSSROADS2

SUBSIDIE VOOR GRENDOVERSCHRIJDENDE
SAMENWERKING BINNEN HET MKB

CROSSROADS2 SUSTAINABLE ENERGY

GRENDOVERSCHRIJDENDE
INNOVATIEKANSEN VOOR MKB / KMO IN
ENERGIE & KLIMAAT

COFINANCIERING INTERREG VA

BRABANTSE COFINANCIERING VOOR
GRENDOVERSCHRIJDENDE PROJECTEN

LOF BRABANT

LENINGEN VOOR ONTWIKKELING
BRABANTSE VRIJETIJDSECTOR

VAB

VOUCHERS VOOR HERBESTEMMING LEGE
STALLEN EN SCHUREN IN BRABANT

PROGRAMMAPERIODE 2021 - 2027

EUROPESE PROGRAMMA'S VANAF 2021

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

☎ 040 – 237 01 00

✉ info@stimulus.nl

🌐 www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement
voert Europese, nationale en
regionale subsidieprogramma's
en fondsen uit in Zuid-Nederland
en Vlaanderen.

© FOTO'S

LOF Brabant, Interreg Vlaanderen-Nederland,
VABIMPULS, Stimulus Programmamanagement

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtina WEB en IT diensten

© Copyright 2021, aan deze uitgave kunnen geen
rechten worden ontleend

VAN EURO TOT IMPACT

Jaarverslag OPZuid 2020

Inleiding
pagina 2

Highlights
pagina 3

Projecten
pagina 4

Column
pagina 9

Facts & figures
pagina 10

Inleiding

OPZuid is een Europees programma dat innovatie stimuleert binnen met name het MKB in de regio Zuid-Nederland. Limburgse, Zeeuwse en Brabantse bedrijven en kennisinstellingen investeren samen met de provincies, de Nederlandse overheid en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) in honderden projecten die bijdragen aan een betere en slimmere samenleving. Het programma wordt uitgevoerd door Stimulus Programmamanagement, in opdracht van de provincies Zeeland, Limburg en Noord-Brabant.

Wat willen we bereiken?

- Versterking regionale innovatiekracht
- Bevordering innovatievermogen MKB
- Aansluiting hoger opgeleiden op arbeidsmarkt
- Bevordering duurzame energie

Waar gaan we naartoe?

We bereiden ons voor op de toekomst. In overleg met vertegenwoordigers van bedrijfsleven, kennisinstellingen, overheden en andere partijen uit het speelveld, hebben we een nieuwe regionale innovatiestrategie (RIS3 Zuid-Nederland) opgesteld. In 2020 zijn de contouren voor het OPZuid 2021-2027 verder uitgewerkt. Hierbij is de RIS het belangrijke inhoudelijke kader geweest. De RIS wil voor een impuls zorgen in de vijf grote maatschappelijke transities die in Zuid én op (inter) nationale schaal spelen. Daartoe bevordert de RIS innovatie die uitgaat van de specifieke economische, technologische en maatschappelijke kracht van Zuid, die economische impact heeft én bijdraagt aan versnelling van de transities. Innovatie wordt daarbij breder opgevat dan alleen technologische vernieuwing. Binnen de innovatieketen richt de RIS zich vooral op ontwikkeling van diensten en producten door het MKB (in samenwerking met partners in de triple-helix). Deze producten en diensten kunnen zowel worden geïmplementeerd in Zuid-Nederland ten behoeve van de (vijf) transities, als worden opgeschaald voor een (inter)nationale markt. In 2021 zal de opzet van het nieuwe programma verder worden afgerond. Verwachting is dat de richting van het programma rond de zomer duidelijk zal zijn. Hopelijk kunnen we eind 2021 van start met het OPZuid 2021-2027.

Waar staan we nu?

Inmiddels nadert het eind van de looptijd van het programma. We kijken terug en kijken vooruit. In 2020 zijn 30 nieuwe projecten goedgekeurd, wat het totaal op 170 projecten brengt. Daarmee is het subsidiebudget helemaal uitgeput. Door de afronding van projecten is er wel een vrijval van subsidie te zien maar deze vrijval is op dit moment nog vrij gering, namelijk ongeveer € 1,2 miljoen. In 2020 hebben we de laatste middelen rondom het thema duurzame energie beschikt. De resterende projecten uit 2019 zijn verleend en er is nog een laatste openstelling geweest. De voortgang van de projecten is voor Stimulus nu de belangrijkste focus. We helpen de projecten om op de juiste manier hun doelstellingen te bereiken.

Als reactie op de COVID-19 pandemie stelt de EU in 2021 extra subsidie beschikbaar voor een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de regionale economie. Om de middelen zo snel en zo gericht mogelijk toe te kennen, komt er binnen het OPZuid een aantal extra openstellingen gericht op specifieke sectoren en thema's binnen de drie provincies.

Highlights

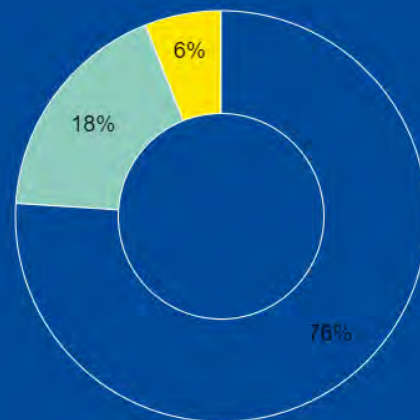
€ 155.422.175
Verleende subsidie

€ 391.000.081
Geïnvesteed in Zuid-Nederland

170
Projecten

665
Ondersteunde organisaties

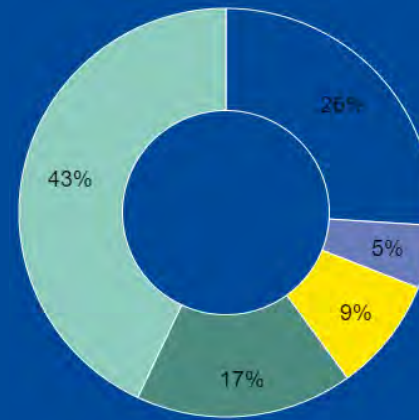
Uitputting subsidiebudget

Europese subsidie

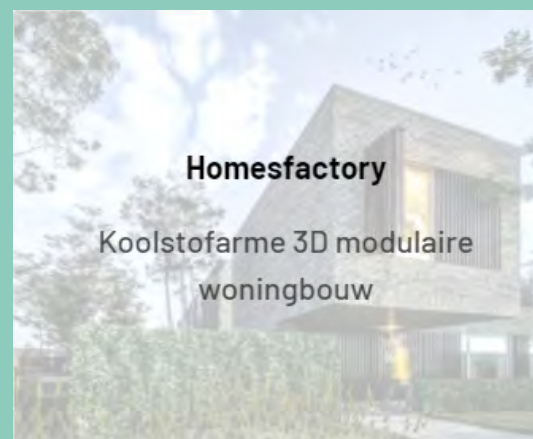
- Nog beschikbaar :** € 6,3 M
- Lopende projecten:** € 82,8 M
- Afgeronde projecten:** € 19,9 M

Projectfinanciering

- Privaat:** € 168,9 M
- Europa:** € 102,8 M
- Rijk:** € 13,7 M
- Provincie:** € 33,1 M
- Overig publiek:** € 66,7 M

Projecten in de schijnwerpers

De fiets als belangrijke showcase voor innovaties uit Limburg

100% Limburg Bike

Binnen het 100% Limburg Bike project ontwikkelt een consortium van bedrijven en kennisinstellingen een zeer licht, sterk en geavanceerd fietsframe, waarbij de kennis en expertise die in Limburg aanwezig zijn bij elkaar worden gebracht in één kennisproduct: de 100% Limburg Bike. Door gebruik te maken van het concept met carbon buizen en 3D-geprinte koppelstukken zijn de projectpartners in staat om een fiets op maat te maken. Projectleider Menno Smeelen van Brightlands Chemelot Campus neemt ons mee in een uniek stukje vakmanschap uit Limburg.

Volgens Smeelen kan het project op verschillende manieren uitgelegd worden: “Aan de ene kant is het een showcase voor de innovaties die van de campus komen, niet alleen voor deze fiets, maar juist ook voor toepassingen in andere sectoren. Aan de andere kant is de fiets zelf een uniek product dat nergens anders in de wereld bestaat. In deze fiets komen een paar unieke elementen samen waardoor de fiets gepersonaliseerd en op maat gemaakt kan worden. De klant kan het zo gek maken als hij zelf wil.”

Project: 100% Limburg Bike

Projectpartners:

CeraCarbon BV, EuroCarbon, Belgian Cycling Factory, KEMBIT, Mullens Sports & Health Innovations, Brightlands Chemelot Campus/ Chemelot Research Facilities, Brightlands Materials Center, en Chemelot Innovation and Learning Labs (CHILL)

Looptijd:

1 november 2018 – 30 september 2021

Financiering:

Totale projectkosten: € 1.846.613

Europa: € 638.922

Provincie Limburg: € 237.511

Projectpartners: € 817.331

Overig publiek: € 152.849

Onbreekbaar en uniek

Uniek aan de 100% Limburg Bike is volgens Smeelen de onbreekbaarheid. “De combinatie van carbon met dyneema-fiber maakt dat de voorvork en buizen niet zullen breken bij overbelasting en impact. Er ontstaat bij een valpartij wel schade, maar omdat de elementen niet breken, is de fiets een stuk veiliger, terwijl hij wel zo stijf en licht als een normale carbonfiets”, aldus Smeelen. Naast de veiligheid en het gewicht is volgens Smeelen ook het unieke karakter van de fiets een droom van elke echte wielervanaat. “Indien je een 100% Limburg Bike koopt, weet je één ding zeker: er is geen tweede van op de hele wereld.”

De sterkte van de onderdelen en de vrijheid om te personaliseren zijn volgens Smeelen te danken aan de 3D-printer, waarmee naast carbon en titanium ook magnesium geprint kan worden voor de verbindingstukken. Smelen: “We zijn de eerste ter wereld die dat kunnen. Het printen van carbon is een echte gamechanger binnen het project, maar ook de toepassing met magnesium heeft inmiddels zijn weg gevonden naar een spin-off.”

Het MKB in beweging

Het project is volgens Smeelen veel meer dan het ontwikkelen van een fiets alleen: “De afzonderlijke innovaties hebben grote potentie in andere maakindustrieën. De technieken die binnen dit project ontwikkeld worden, zullen dankzij dit project ook in deze andere markten geïntroduceerd kunnen worden.” Het project heeft geleid tot een innovatieplatform voor nieuwe technologieën, ontwikkeld door kennispartijen op de Brightlands Chemelot Campus, in samenwerking met het Limburgse MKB. Hele waardeketens zijn betrokken bij de ontwikkeling van het fietsframe. Innovaties worden doorgevoerd op basis van de aanwezige kennis in de regio. “Het in beweging brengen van het MKB is één van de belangrijkste doelstellingen van dit project”, aldus Smeelen.

Uithangbord

Smeelen vindt het laagdrempelige karakter van het project een mooi uithang bord voor Limburg: “Het maakt de innovaties toegankelijk, het spreekt de mensen aan en het heeft een positieve invloed op de positie van het MKB in de regio, dus je slaat eigenlijk meerdere vliegen in één klap. Juist dat laagdrempelige karakter is echt een succesfactor in het project. Van alle projecten die wij op de campus draaien is dit het meest zichtbaar. Van de regionale media tot en met Wielerflits en Vélo-magazine, je krijgt van iedereen enthousiaste berichten.”

De weg op

Binnen het project is hard gewerkt aan het prototype van de 100% Limburg Bike. Ondanks de beperkingen in deze uitdagende tijd, heeft het consortium toch flinke stappen kunnen zetten. De komende tijd wordt er op alle fronten uitgebreid getest en geoptimaliseerd. De verwachting is dat de eerste exemplaren in 2021 beschikbaar zijn voor de markt. Smeelen kreeg zelf de kans om een van de eerste prototypes uit te proberen. “Het betrof echter nog een prototype zonder remmen, dus lekker doortrappen zat er nog niet in”, vertelt hij met een glimlach. We werken nu aan meerdere soorten prototypes die op te weg getest kunnen worden. Twee daarvan zijn bedoeld voor een brede recreatieve doelgroep en twee zijn ontworpen voor wedstrijdrijders. Proefpersoon voor deze laatste categorie is oud-profwieler Bram Tankink. “Bram weet als geen ander hoe een fiets moet zitten en die ervaring kunnen we goed gebruiken”, besluit Smeelen enthousiast.

Gezamenlijke missie

Gevraagd naar de betekenis van het project voor de innovatie is Smeelen duidelijk. Niet alleen in financieel opzicht heeft het OPZuid bijgedragen aan het huidige succes. Vanuit de doelstelling om het valorisatievermogen van het MKB te vergroten, heeft het programma de

“De technieken die in dit project ontwikkeld worden, zullen ook in andere markten geïntroduceerd kunnen worden”

bedrijven gestimuleerd om samenwerking te zoeken. Door middel van co-creatie, zijn innovaties naar een hoger niveau getild. Smeelen geeft aan dat het voorheen lastig was om dit type ondernemingen bij elkaar te brengen om samen te innoveren: “Ik heb ervaren dat je niet zomaar partijen bij elkaar kunt zetten, je moet echt een gezamenlijke missie hebben. Het OPZuid-project heeft de samenwerking op het integrale aspect in beweging gebracht.”

Een Zeeuwse missie: samen op weg naar zero emissie

Zero Emission Transport

Voor ondernemers in Zeeland komt de klimaatopgave snel dichterbij. Het project Zero Emission Transport zet belangrijke stappen in de reductie van CO₂ uitstoot door het ontwikkelen van een 'Innovation Community Zero Emission Transport' binnen het platform Zeeland Connect. Met dit platform wordt zero emissie in de logistiek van het Zeeuwse bedrijfsleven verankerd. Een complexe opgave, mede omdat de technologie, het overheidsbeleid en de markt voor zero emissie-oplossingen continu in beweging zijn. Een jaar na de start van het project spreken wij projectleider Kymo Engelman van Impuls Zeeland over de toekomst van de transportsector in Zeeland en hoe de mindset over elektrisch rijden mee zal moeten bewegen.

Project: Zero Emission Transport

Projectpartners:

NV Economische Impuls Zeeland (EIZ), Afslag Rilland BV, Delmeco Group BV, Transport- en Containerbedrijf Wielemaker BV, Zeeuwse Reinigingsdienst BV, gemeente Terneuzen, gemeente Schouwen-Duiveland, Sagro Aannemingsmaatschappij Zeeland BV, H4A BV's Olie BV/ Yoda, Vollenhoven Olie BV, Automotions Group BV, Enduris BV, Transport en Logistiek Nederland (TLN), Stichting Scalda, Saman Group BV, gemeente Goes en Stichting Hogeschool Zeeland (HZ)

Looptijd:

1 januari 2020 – 31 december 2023

Financiering:

Totale projectkosten: € 2.691.823
Europa: € 693.520
Rijk: € 231.172
Provincie Zeeland: € 396.297
Projectpartners: € 603.566
Overig publiek: € 767.268

Een bevlogen projectleider met een missie

Het gesprek vindt digitaal plaats, thuiswerken is namelijk nog altijd het devies. Dat was het ook in maart 2020, precies toen Engelman startte als kersvers projectleider op het Zeeuwse project. Ervaring met een programma als OPZuid had Engelman nog niet. Zijn kennis en passie voor de transport en logistiek blijkt des te groter. Met een achtergrond in de E-commerce en logistiek was hij eind 2019 op zoek naar een project waarin hij écht het verschil kon maken. Via een LinkedIn-bericht van Impuls Zeeland vond hij zijn nieuwe missie: zero emissie realiseren in Zeeland als projectmanager van het door Zeeland Connect ontwikkelde project. Zeeland Connect is het innovatienetwerk van overheid, kennisinstellingen en private partijen voor de logistiek.

Stilstaan is achteruitgaan

Zijn eerste werkdag als projectleider had hij zich anders voorgesteld, zo vertelt hij. Zijn elektrische auto? Die bleef, voor het eerst in zes jaar, noodgedwongen stil staan. Pas in juni reed Engelman voor het eerst naar kantoor: "Het was vreemd om zo te moeten starten maar met dank aan mijn collega's vond ik snel mijn weg binnen de organisatie en binnen het project." Het Zero Emission-project zelf kwam iets moeizamer op gang: "Na een geslaagde kick-off brak de zomerperiode aan, met als gevolg dat studenten niet beschikbaar waren. Hierdoor liepen we een kleine vertraging op, maar na de zomervakantie konden we het project gelukkig snel oppakken."

Engelman vertelt over de toekomst van de transportsector in Zeeland en hoe de mindset over emissieloos rijden mee zal moeten bewegen: "Een proactieve benadering van Zero-Emissie is belangrijk voor de concurrentiepositie van logistieke bedrijven in Zeeland en voor de regio als geheel. Doordat het zwaartepunt van logistieke innovatie en innovatie-ondersteuning voor zero emissie op stadslogistiek ligt, dreigen de Zeeuwse logistieke dienstverleners een achterstand op te lopen in kennis en innovatie. Om een aantrekkelijke vestigingsplaats te zijn voor het (internationale) bedrijfsleven, is het belangrijk om aantoonbaar te innoveren in duurzaamheid en zero-emissie in het bijzonder. Het ziet er naar uit dat elektrisch rijden de meeste potentie heeft, maar binnen het project onderzoeken we ook de mogelijkheden van rijden op waterstof en andere schone brandstoffen."

Samen op weg naar zero emissie

Binnen het project innoveren het bedrijfsleven, provincie, gemeenten en HZ University of Applied Sciences gezamenlijk om de CO₂-uitstoot in Zeeland tegen te gaan. Voor ondernemers in Zeeland komt de klimaatopgave snel dichterbij: de sector mobiliteit in Zeeland moet in 2030 al een reductie van 49% CO₂ uitstoot gerealiseerd hebben. Met een looptijd tot eind 2023, zet dit project de belangrijke eerste stappen binnen deze sector.

Maar hoe breng je het bedrijfsleven op dit vlak in beweging? Engelman heeft een duidelijke visie: "We nemen het bedrijfsleven mee in de kansen die elektrisch rijden biedt. We laten hen proeven aan het rijden met een elektrische truck of bestelbus, we ontwikkelen een zero emissie-roadmaptool waarmee per bedrijf een zero emissie impact- en investeringsstrategie uitgewerkt kan worden en brengen MKB-bedrijven en kennisinstellingen samen voor de ontwikkeling van procesinnovaties en het doen van experimenten en proefritten met elektrische voertuigen."

In de aanpak worden tussen de 200 tot 300 bedrijven in Zeeland met eigen bestel- en vrachtovertuigen benaderd. De verwachting is dat 80 tot 100 bedrijven gaan proefrijden; dat 40 bedrijven interesse hebben in een analyse met de tool; en dat minimaal 15 bedrijven daarna aan de slag gaan met procesinnovaties om zero emissie ook te kunnen gaan invoeren. De komende jaren zal deze groep met bedrijven doorgroeien.

Engelman benadrukt dat de participatie van ondernemers cruciaal is voor het slagen van het project: "De experimenten en proefritten bieden ons de kans om meerdere aspecten te analyseren en te leren van de ervaringen die we opdoen. We halen daar veel data uit, net als uit de laadscans die we uitvoeren bij de bedrijven."

Een andere mindset en creatieve oplossingen

"De integratie van zero emissie-voertuigen in de dagelijkse praktijk vraagt om aanpassingen in het logistieke proces", aldus Engelman. Een belangrijk onderdeel van het project is het ontwikkelen van strategieën met betrekking tot de transitie van de laad- en tankinfrastructuur. Het is de mindset die volgens hem echt om moet bij zowel de burger als het bedrijfsleven: "Veel mensen redeneren vanuit hun huidige situatie. Voor de toekomst moeten we op zoek naar nieuwe oplossingen. Als je

"Als je hetzelfde blijft doen als je altijd al deed, kom je geen stap vooruit."

hetzelfde blijft doen als je altijd al deed, kom je geen stap vooruit." De overgang naar zero transmissie transport hangt volgens hem niet alleen af van de grootte van de actieradius van elektrische voertuigen: "Voor die ene klant in Zuid-Limburg hoeft je het elektrisch rijden niet te laten. In dit project kijken we ook naar tussenoplossingen. Zelfs wanneer je een elektrische bedrijfswagen af en toe een dag omruilt bij de dealer voor bijvoorbeeld een (bio) dieselbusje, levert het over het geheel gezien nog steeds een enorme besparing op." Een andere creatieve oplossing die Engelman aandraagt is het ophalen van vuil buiten reguliere kantooruren: "In binnensteden is het met een elektrisch voertuig niet nodig om je aan vaste tijden te houden omdat je geen geluidsoverlast geeft. Ook overheden moeten creatief worden en meedenken met de ondernemer. Dat is ook een manier van omdenken. Die andere mindset is zoals gezegd essentieel, dus daar zetten we met dit project stevig op in!"

Duwtje in de rug

Over de toegevoegde waarde van het project voor Zeeland is Engelman duidelijk: "Voor zero emissie in het algemeen ligt het zwaartepunt van de logistieke innovatie op de stadslogistiek. Dat is vanuit geografisch oogpunt voor ons minder relevant. Hierdoor dreigen de Zeeuwse logistieke dienstverleners een achterstand op te lopen in kennis en innovatie." Het project geeft hen het juiste duwtje in de rug: "Door op deze transitie te focussen, worden wij als consortium geholpen om de oplossingen voor morgen te bedenken. Daarnaast loopt de ontwikkeling van een laad- en tankinfrastructuur in Zeeland op dit moment nog achter bij andere regio's. De ambitie van de innovation community is om het logistieke MKB in Zeeland ontvankelijk te maken voor het starten en uitwerken van innovaties die bijdragen aan zero emissie Transport in Zeeland en hen daarbij te ondersteunen. Het is mooi dat het OPZuid-programma ons deze kans biedt."

Inspirerend en vernieuwend onderwijsmodel gooit hoge ogen in binnen- en buitenland

innovation Space

Een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt is al jaren een grote uitdaging voor de onderwijsinstellingen. De vraag van het bedrijfsleven naar relevant opgeleide technische medewerkers met interdisciplinaire kennis en vaardigheden stijgt. De projectpartners van “innovation Space” zijn erin geslaagd om een vernieuwend onderwijsmodel te ontwikkelen, dat inspeelt op die vraag. De OPZuid-subsidie heeft hen het juiste duwtje in de rug gegeven om het concept op te schalen naar een interdisciplinair en hands-on onderwijsmodel wat onlangs in de prijzen is gevallen. Wetenschappelijk directeur Isabelle Reymen en projectleider Iris Moonen vertellen over dit inspirerende en innovatieve model wat in binnen- en buitenland niet onopgemerkt blijft.

Project: innovation Space

Projectpartners:

Technische Universiteit Eindhoven innovation Space (TU/e IS), Technische Universiteit Eindhoven innovation Lab (TU/e IL), Stichting Brainport Smart District (Brainport), Techno-broker, Omines Internetbureau, Team CASA en Team Virtue

Looptijd:

1 november 2018 – 31 oktober 2021

Financiering:

Totale projectkosten: € 2.867.374

Europa: € 1.003.582

Provincie Noord-Brabant: € 430.107

Projectpartners: € 473.521

Overig publiek: € 960.164

Wat is een innovation Space?

Innovation Space is een uniek onderwijsconcept. Specifiek de combinatie van interdisciplinair en hands-on onderwijs in samenwerking met het bedrijfsleven, de integratie van curriculaire en extra-curriculaire activiteiten, en de combinatie van engineering design en ondernemerschap, maakt het concept zo vernieuwend. “Het concept is interdisciplinair doordat er studenten van verschillende opleidingen en kennisinstellingen meedoen en hands-on door het realiseren van innovatieve producten en diensten op de vloer van de innovation Space, in plaats van in de schoolbanken. De structurele inpassing in het onderwijs is uniek voor Nederland en een rolmodel voor de rest van Europa”, licht Reymen toe.

Inspirerend concept in binnen- en buitenland

Om invulling te geven aan innovation Space heeft de TU/e inspiratie opgedaan bij buitenlandse universiteiten, waar al langer met interdisciplinaire innovatie hubs gewerkt wordt. Zo heeft de Technische Universiteit Eindhoven (TU/e) in Frankrijk, Finland en Denemarken een kijkje in de keuken mogen nemen. De best practices uit het buitenland zijn gebundeld en in de innovation Space van de TU/e geïmplementeerd. Reymen: “Het is onze ambitie om dit onderwijsconcept in te passen binnen de TU/e, en mogelijk ook in andere Nederlandse universiteiten, en hiermee het onderwijs structureel te vernieuwen. Eerst keken wij ter inspiratie naar andere universiteiten, nu kijken zij met volle aandacht naar ons. Vanuit zowel binnen- als buitenland is er grote interesse in onze aanpak.”

21st century skills

Het bedrijfsleven vraagt volgens Reymen en Moonen om een nieuw type medewerker en ook de student heeft tegenwoordig een andere kijk op studeren. Kennis uit de boeken volstaat niet meer: “De tijd van hokjes denken is voorbij. Een student wil op zoek naar oplossingen voor grote uitdagingen in de wereld. Dat vraagt om kennis van meer dan één

vakgebied.” Naast interdisciplinaire kennis staan ook de vaardigheden van de student centraal in innovation Space. Innovatieprocessen worden steeds vaker in samenwerking met gespecialiseerde MKB'ers, startende innovatieve bedrijven en kennisinstellingen ingevuld. Hierdoor heeft het MKB naast voldoende personeel ook behoefte aan relevant opgeleide technische medewerkers met zogenaamde ‘21st century skills’, oftewel: vaardigheden die bij deze tijd horen. Daarbij kun je denken aan vaardigheden als ‘systeem denken’, ‘interdisciplinair samenwerken’, ‘ondernemende houding’ en ‘hands-on aanpak’. Volgens Reymen en Moonen bevordert dit de doorstroom naar de arbeidsmarkt. Veel studenten kunnen meteen aan de slag, anderen kiezen ervoor om een eigen start-up te beginnen.

Wereldverbetersaars met een ondernemende geest

Over de mentaliteit van de studenten is Reymen helder: “Die is flink verbeterd.” Ze roemt het ‘Challenge-Based Learning’ (CBL), waarbij studenten leren terwijl ze uitdagingen in de echte wereld oplossen. De studenten worden als het ware mede-eigenaar van de uitdaging, wat innovatieve oplossingen en verrassende inzichten oplevert: “Vanuit hun passie kiezen ze een uitdaging die bij ze past. Ook dat maakt het tastbaar”, aldus Reymen. Moonen kan dat als oud-student beamen: “Het zet de student nu op een hele andere manier centraal dan ik zelf ervaren heb. Het stoomt de nieuwe generatie klaar om de uitdagingen anno nu aan te gaan.”

Volgens Reymen hebben de studenten behoefte aan een andere vorm van onderwijs dan we tot nu toe kennen: “Ze willen hun handen uit de mouwen steken en elkaar inspireren. Het zijn wereldverbetersaars met een hands-on mentaliteit. De wil om daadwerkelijk iets te realiseren, zie ik heel sterk terug bij onze studenten. Ze willen iets tastbaars ontwerpen, niet alleen aan de tekentafel, maar juist ook op de werkvloer.” Bouwen, experimenteren en inspireren, daar draait het volgens Moonen om: “innovation Space biedt studenten de ruimte om hun ideeën tastbaar te

“Eerst keken wij ter inspiratie naar andere universiteiten, nu kijken zij met volle aandacht naar ons”

maken.” Reymen vult aan: “We faciliteren innovatie en ondernemerschap en moedigen onze studenten aan om projecten te starten die bijdragen aan de Sustainable Development Goals die deel uitmaken van de mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030.”

Reymen roemt daarbij de ondernemende geest van de studenten. Zo wist het Solar Team miljoenen op te halen voor hun solar-auto en wordt de Stella Era omgebouwd tot een volwaardige familie-auto. Inmiddels hebben 35 teams, ieder met een eigen ‘uitdaging’, hun weg gevonden binnen de innovation Space. Voor de twee teams die meedraaien in het OPZuid-project blijkt het een belangrijke leerschool: “Je krijgt de verantwoordelijkheid om je bevindingen daadwerkelijk in praktijk te brengen. Dat is ontzettend leerzaam.” Binnen het OPZuid-project bouwen Team CASA en team Virtue aan het huis van de toekomst in Brainport Smart District.

Eerste prijs

De innovatie hub is klein begonnen maar inmiddels uitgegroeid tot een begrip in binnen- en buitenland. Het succes van het project is niet onopgemerkt gebleven. Onlangs ontving TU/e innovation Space de eerste prijs van de eerste Nederlandse Hogeronderwijspremie. De prijs werd uitgereikt door demissionair minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Ingrid van Engelshoven. OPZuid bleek het juiste duwtje in de rug. “Door de OPZuid-subsidie hebben wij de faciliteiten op kunnen schalen. Daarnaast hebben wij het afgelopen jaar de business case rond kunnen krijgen. De volgende stap is verder opschalen en de hele wereld laten zien dat dit de toekomst is”, aldus Reymen.

Koolstofarme 3D-modulaire woningbouw

Homes Factory

Binnen het OPZuid-project Homes Factory werken Vastlab Projectontwikkeling en Bouwbedrijf Boot BV aan het huis van de toekomst: een huis uit de fabriek. Door het bouwproces vergaand te industrialiseren, komt deze woning straks uit de 3D-modulaire Homes Factory in Breda. Oersterk en zeer duurzaam, volgens initiatiefnemers Jan Hoppen en Susanne Swinkels van Vastlab. Wij namen alvast een (digitaal) kijkje in de keuken.

Vanuit de overtuiging dat de beste woningen binnen gebouwd worden, zijn de partners een 3D-modulaire woningenfabriek gestart. Een combinatie van innovatieve oplossingen en voortschrijdende technologische ontwikkelingen zorgt ervoor dat onder ideale omstandigheden woningen geproduceerd kunnen worden. Dat maakt de woningen van Homes Factory oersterk en zeer duurzaam.

Project: Homes factory

Projectpartners:

Homesfactory BV, Vastlab Projectontwikkeling BV, Bouwbedrijf Boot BV.

Looptijd:

1 juni 2020 – 31 december 2021

Financiering:

Totale projectkosten: € 5.437.119

Europa: € 1.005.000

Rijk: € 495.000

Projectpartners: € 3.937.119

Een steentje bijdragen aan maatschappelijke uitdagingen

Een immens woningbouwprobleem en een klimaatcrisis, het zijn volgens Hoppen de twee ingrediënten die tot dit project geleid hebben. Met het project hoopt Hoppen het roer om te gooien in de bouwwereld: “We bouwen in Nederland nog steeds zoals we dat in de middeleeuwen ook al deden. Bovendien ontbreekt de focus op duurzaamheid in de markt. De mentaliteit en werkwijze moet veranderen.” Met dit project willen de partners verschillende maatschappelijke uitdagingen aanpakken.

Allereerst noemen Hoppen en Swinkels de klimaattransitie. Bouwondernemingen en projectontwikkelaars zetten volgens Swinkels nu maar kleine stapjes: “Het is belangrijk dat we een perspectief geven aan de bouwwereld maar ook aan gemeenten en woningbouwcorporaties, dat wanneer zij niet strakker gaan uitvragen, de bouw niet uit zichzelf verder gaat dan de geldende normen.” Hoppen: “De BENG-normen (Bijna Energie Neutrale Gebouwen) van de overheid zijn voor ons het laatste zetje om definitief voor duurzaam te kiezen. BENG is een voortvloeisel uit de klimaatwet. Er zijn nog maar heel weinig bouwers die er actief mee bezig zijn, maar vanaf 2021 moet alle nieuwbouw voldoen aan BENG-normen. Als Homes Factory zien wij liever strengere HENG-normen (Helemaal Energie Neutrale Gebouwen).”

De tweede grote maatschappelijke uitdaging is de woningcrisis, al gaat deze nadrukkelijk gepaard met de klimaatuitdagingen. Swinkels: “De gemeente Breda alleen heeft al een woningopgave van ongeveer 25.000 woningen. Als je die allemaal op een traditionele manier gaat bouwen, dus van de tekentafel tot en met de recycling van de huizen, voeg je ongeveer 80.000 kilo CO2 toe per woning. En dat dus keer 25.000 woningen. Daarmee ga je de klimaatdoelstellingen niet halen.” Niet bouwen, is echter ook geen optie. Dus werd er gezocht naar een integrale oplossing waarbij de CO2-uitstoot drastisch gereduceerd wordt én de huizen in sneltrein vaart gebouwd kunnen worden. Een belangrijk voordeel van het produceren in een fabriek is volgens Hoppen en Swinkels dat deze manier van bouwen op de lange termijn kosten-efficiënt zal zijn, in tegenstelling tot de aanhoudende prijsstijgingen in de traditionele bouw.

Een huis uit de fabriek

Hoe het huis uiteindelijk uit de fabriek rolt? Het komt volgens Hoppen eigenlijk neer op woningen bouwen zoals je auto's bouwt: 3D-modulair. “Dat houdt in dat wanneer een woning uit twee verdiepingen bestaat, wij

die woning in twee elementen de fabriek uitrijden.” Hij licht toe dat het element tot wel 6 meter breed en 15 meter lang kan zijn. In het element zijn de gevel, de vloer, de wanden en dergelijke reeds geïntegreerd. Het geheel wordt als een pakketje op een hele grote dieplader gezet die 's nachts naar de bouwplaats rijdt. Vervolgens wordt het huis met een gigantische kraan op zijn fundering gezet. “Zelfs het buitenkraantje is reeds gemonteerd”, voegt Hoppen lachend toe.

Een systeemdoorbraak

Swinkels: “Met dit project hebben we een oplossing in handen voor het klimaatprobleem én de betaalbaarheid van de woningen, een ware systeemdoorbraak. Dit in tegenstelling tot huizen die op een bouwlocatie, prefab, in elkaar gezet worden. Die worden vaak met traditionele materialen met een hoge CO2-uitstoot, zoals beton, in elkaar gezet of juist met duurzame materialen, zoals kruislaaghout, wat dan weer peperduur is. Deze oplossingen bieden de maatschappij dus niet de combinatie van duurzaam en betaalbare woningen. Vandaar dat wij naar een hybride vorm zijn gegaan.”

De CO2-besparingen worden binnen het project gerealiseerd door innovatieve toepassing van koolstofarme materialen en technologieën in het chassis en de schil van de Homes Factory-woning. Het succes zit hem volgens Hoppen vooral in de schil die de goede BENG-waarden heeft: “Uit de cijfers van de eerste pilot blijken al positieve resultaten.” De constructie van deze schil bestaat uit een combinatie van staal en gerecycled hout. Hoppen: “Slopers toveren sloophout om tot nieuwe duurzame bouwmaterialen met een groen label. Door dit soort zaken anders te doen dan normaal, proberen we de CO2-uitstoot terug te dringen. Het grote voordeel van deze opbouw is dat de gevel een damp-open systeem is. De woning 'ademt' als het ware en dat betekent een gezond en prettig binnenklimaat. Daarmee tackelen we het probleem dat veel goed geïsoleerde nieuwbouwwoningen momenteel hebben met de luchtcirculatie.”

Swinkels: “Wat ook belangrijk is, is dat we demografisch nog groeien. Daardoor zijn er in de toekomst nog veel meer woningen nodig. Maar omdat het geheel 3D-modulair is, kunnen we het na twintig jaar ook weer volledig terugnemen en opnieuw gebruiken. De modules op zichzelf zijn recyclebaar.” Hoppen vult aan: “We onderzoeken ook nog het hergebruik van steen.”

“Wij willen starters de kans bieden om in een splinternieuwe nul-op-de-meter woning te wonen”

Opschaling van de lopende band

Hoppen geeft aan dat er gekeken wordt naar opschaling na de huidige fase: “We willen naar een productielijn van ongeveer 20 meter breed en 110 meter lang. Daarmee wordt het een gigantische lopende band, waar elke dag een element uitrolt. Bij twee ploegen kunnen er zelfs twee elementen per dag geproduceerd worden. Dat betekent een woning per dag. Als je uitgaat van 300 werkbare dagen per jaar, kom je dus op 300 nieuwe woningen op jaarbasis.” In Breda wil Vastlab twee of drie van dit soort productielijnen opzetten. Het plan is om verschillende regionale hubs met fabrieksunits dichtbij de bouwplaats te bouwen, waardoor het aantal vervoersbewegingen beperkt blijft. “We zijn aan het uitdenken hoe we de productielijn zo efficiënt mogelijk kunnen realiseren. We hebben ontdekt dat we heel makkelijk in een bedrijfshal kunnen functioneren en die zijn er voldoende in Nederland”, aldus Hoppen.

Kansen voor starters

Swinkels: “We zijn er trots op dat we onlangs onze eerste starterswoning verkocht hebben aan een starter. In deze tijd zijn die over het algemeen onbetaalbaar voor deze doelgroep. Door het Homes Factory-concept hebben wij de prijs met een ton naar beneden kunnen brengen ten opzichte van de marktwaarde. Daarmee hebben starters eindelijk weer een kans op de woningmarkt en komen ze ook nog eens in een splinternieuwe nul-op-de-meter woning te wonen.”

Mentale zetje

Hoppen en Swinkels zijn het eens over de toegevoegde waarde van het OPZuid: “De subsidie heeft ons heel erg geholpen om bepaalde beslissingen nu al te nemen en onderzoek te doen naar een mogelijke opschaling die interessant is voor de woningbouwmarkt in Nederland. We kunnen innoveren op het hoogste niveau en krijgen de mogelijkheid om twee pilots te draaien en in de praktijk te testen. Wij zijn een 'new kid in town' maar iedereen neemt ons serieus. Overal waar we komen, geven we aan dat de OPZuid-subsidie ons het mentale zetje heeft gegeven naar duurzame woningbouw. Wij zijn blij dat er vanuit het programma in ons project wordt geloofd.”

COLUMN

Samen bouwen aan de toekomst van Zuid-Nederland

Drs. Th.J.F.M. (Theo) Bovens
Voorzitter Comité van Toezicht
Operationeel Programma
Zuid-Nederland 2014-2020
Commissaris van de Koning in de
provincie Limburg

Corona maakte alles anders in 2020. We zien dat corona veel invloed en impact heeft op de maatschappij en daarmee vanzelfsprekend ook op de projecten binnen OPZuid 2014-2020. Projecten liepen of lopen vertraging op of veranderen gaandeweg. Gelukkig zagen en zien we in de groep van begunstigden nog weinig bedrijven die zich terugtrekken uit de innovatieprojecten.

Ook onder dat niet gemakkelijke corona-gesternte heeft OPZuid opnieuw fantastische initiatieven ondersteund. Innovaties in de zorg, het gebruik van natuurlijke grondstoffen in de industrie, voedselzekerheid, schoon vervoer of nieuwe snellere technologieën voor onder andere dataverkeer. De projecten weerspiegelen de innovatieve kracht van Zuid-Nederland, de toekomstige economie en de bijdragen aan maatschappelijke opgaven. Bij dat laatste denken we uiteraard vooral aan de transities in de zorgsector, de bouwsector, de energievoorziening, het mobiliteitssysteem en aan een duurzame economie.

Dat gaat niet vanzelf: de kracht schuilt in intensieve samenwerking tussen drie provincies en de verbinding tussen overheid, ondernemers, kennisinstellingen en onderwijs. En niet te vergeten in de aanwezigheid van een aantal koplopers binnen het bedrijfsleven die een internationale kennispositie hebben en voor een vliegwieleffect zorgen voor innovatie in de regio.

Door de pandemie dienden zich ook nieuwe kansen aan. Om de economie te herstellen, heeft de Europese Commissie het herstelprogramma Next Generation EU aangekondigd. Voor Zuid-Nederland betekent dit in het kader van REACT-EU een bijdrage van € 49,5 miljoen, bestemd voor een veerkrachtig, groen en digitaal herstel van de economie. We zoeken hiervoor projecten die zoveel mogelijk aansluiten bij de ontwikkelingen in de Zuid-Nederlandse provincies en op de regionale innovatiestrategie. Niet zonder trots kan ik u melden dat deze programmaperiode al 170 projecten zijn gefinancierd, goed voor een totaal volume

van ruim 100 miljoen euro aan Europese subsidie. Inmiddels zijn 56 projecten afgerond, met een subsidie uit Europa van bijna 20 miljoen maar met een investeringsvolume van bijna 60 miljoen euro.

Verderop in dit jaarverslag wordt een aantal voorbeeldprojecten uitgelicht, maar ik nodig u uit om ook een kijkje te nemen op de programmawebsite. De projecten zijn verspreid over de drie provincies, de verschillende topclusters en de verschillende focusgebieden: bevordering van open innovatie, ontwikkeling van nieuwe producten of diensten, aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt en overgang naar schone energie.

We zijn trots op onze projecten, die de kracht van Zuid-Nederland weerspiegelen. Zo laat het project 'Meer met Lignine' zien dat laagwaardig bio-afval een belangrijke nieuwe oliebron kan zijn, zijn er binnen het project 'Warme Fijnproevers' warme maaltijden ontwikkeld voor mensen met kauw- en slikproblemen, krijgen vluchtelingenstudenten met een speciale pre-bachelor opleiding optimaal de kans om hun talent te benutten en wordt binnen het project 'Living Lab Metal Power' met de verbranding van metaal duurzame energie voor de industrie opgewekt.

In 2020 is de nadruk gelegd op projecten binnen de energietransitie. Afgelopen jaar hebben we 20 nieuwe projecten binnen dit thema kunnen honoreren. De komende periode ligt de nadruk erop om alle nog lopende projecten te ondersteunen bij het behalen van hun beoogde resultaten. Hiermee zorgen we samen voor een flinke investeringsimpuls in Zuid-Nederland.

We zijn in 2020 gestart met de voorbereidingen voor OPZuid 2021-2027. In april 2019 is de nieuwe regionale innovatiestrategie (RIS3 2021-2027) vastgesteld. De RIS wil voor een impuls zorgen in de vijf grote maatschappelijke transities die in Zuid-Nederland én op (inter)nationale schaal spelen. De RIS bevordert innovatie die uitgaat van de specifieke economische, technologische en maatschappelijke kracht van Zuid-Nederland, die economische

impact heeft én bijdraagt aan versnelling van de transities. Binnen de innovatieketen richt de RIS zich vooral op ontwikkeling van diensten en producten door het MKB (in samenwerking met partners in de quadruple-helix). Hier ligt een kansrijke uitdaging voor het MKB.

De RIS3 geldt als strategisch kader voor het nieuwe OPZuid 2021-2027. De komende jaren ontvangt Zuid-Nederland ongeveer € 110 miljoen aan Europese middelen voor het OPZuid 2021-2027. De verwachting is dat het nieuwe programma in de zomer van 2021 ter goedkeuring ingediend kan worden bij de Europese Commissie. We zullen u graag informeren over alle Europese kansen die er komen. Naast de genoemde kansen zijn er onder de Green Deal van de Europese Commissie straks ook subsidiemogelijkheden in het kader van het Just Transition Fund (JTF). Die middelen zijn met name bedoeld om regio's te helpen om de negatieve sociaal-economische gevolgen van de energietransitie op te vangen.

Het spreekt vanzelf, maar toch: houd de website van Stimulus in de gaten om op de hoogte te blijven van de laatste stand van zaken en om alle subsidiekansen die zich aandienen ook te benutten.

Bouw met ons mee!

Facts & figures

**VERSTERKING REGIONALE
INNOVATIEKRACHT**

**BEVORDERING
INNOVATIEVERMOGEN MKB**

**AANSLUITING HOGER
OPGELEIDEN OP
ARBEIDSMARKT**

**BEVORDERING DUURZAME
ENERGIE**

Versterking regionale innovatiekracht

De regionale innovatiekracht is belangrijk voor onze economische groei en concurrentiepositie. De innovatiekracht van Zuid-Nederland wordt bepaald door de mate waarin bedrijven en kennisinstellingen samenwerken aan de ontwikkeling van nieuwe technologieën, producten en processen die daadwerkelijk een verschil maken in ons dagelijkse leven.

Met behulp van subsidie stimuleert het OPZuid samenwerkingsprojecten tussen organisaties uit verschillende sectoren en over provinciegrenzen heen. Projecten richten zich bijvoorbeeld op de ontwikkeling van proeftuinen, living labs, proeffabrieken, fieldlabs, pilots en demo's.

€ 179.072.029

Investeringsimpuls

€ 80.261.889

Verleende subsidie

53

Projecten

506

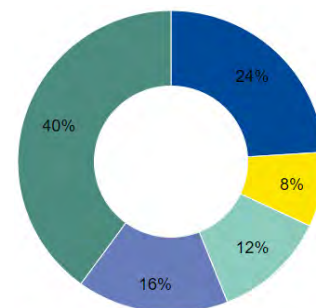
Ondersteunde organisaties

Wist u dat...

Inmiddels 13 projecten binnen dit thema zijn afgerond waarvan 6 binnen de sector HTSM en 5 binnen de sector Agro & Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen. Met deze projecten is nieuwe kennis ontwikkeld en verspreid en zijn nieuwe producten en methodieken ontwikkeld, zoals onder andere een inspectiedrone, een energiezuinige productielijn voor recyclebare langspeelplaten en nieuwe veredelingstechnieken voor aardappelen. De projecten dragen bij aan versterking van het ecosysteem. Zo heeft bijvoorbeeld het project Health Tech Yard geleid tot 16 start-ups, 11 nieuwe producten en naar schatting 1920 arbeidsplaatsen.

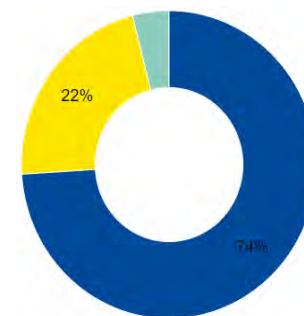
Houtzaagsel een belangrijke oliebron kan zijn. Tot voor kort keek de industrie naar lignine als een product waar geen geld mee te verdienen was. Lignine is een natuurlijke lijmstof die bomen, maar ook grassen en stro, stevigheid én flexibiliteit geeft. Het OPZuid-project "Meer met Lignine" laat zien dat laagwaardig bio-afval waardevol is. Hoe zaagsel tot lignine-olie leidt wordt uitgelegd in dit artikel in het NRC.

Zeewier een fantastische basis is voor verf met superieure eigenschappen. Dit blijkt uit onderzoek naar het gebruik van zeewier in coatings dat Green Chemistry Campus uitvoert binnen project Zcore. Wie weet wat de toekomst ons brengt rondom het verven met zeewier. De verfsector kan niet wachten! Meer informatie leest u in het dit artikel.

Projectfinanciering

Europa: € 43,7 M
Rijk: € 15,3 M
Provincie: € 21,3 M
Overig Publiek: € 27,9 M
Privaat: € 70,7 M

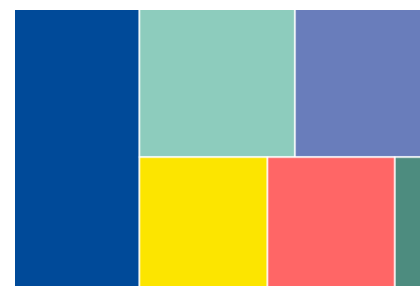
Uitputting subsidiebudget *

Lopende projecten: € 33,7 M
Nog beschikbaar: € -1,3 M
Afgeronde projecten: € 10,0 M

Topcluster **

HTSM: € 20,2 M
Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 13,2 M
Maintenance: € 17,3 M
Chemie & Materialen: € 15,5 M
Life Sciences & Health: € 4,8 M
Logistiek: € 9,2 M

Maatschappelijke uitdaging **

Gezondheid, demografie en welzijn: € 25,6 M
Voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie: € 10,5 M
Klimaatactie hulpbronefficiëntie: € 15,7 M
Inclusieve, innovatieve en veilige samenleving: € 14,5 M
Zekere, schone en efficiënte energie: € 3,6 M
Slim, groen en geïntegreerd vervoer: € 10,4 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Bevordering innovatievermogen MKB

Het is voor het MKB vaak lastig om na de onderzoeksfase de stap te zetten naar de daadwerkelijke ontwikkeling van een innovatie. Dat kost veel tijd en grote investeringen die een individuele MKB'er vaak niet op kan brengen en waarvoor hij geen externe financiering krijgt. OPZuid-subsidie helpt het MKB met het sneller op de markt brengen van producten, processen en diensten om zo het innovatievermogen binnen het MKB te bevorderen.

€ 65.298.423

Investeringsimpuls

€ 19.247.846

Verleende subsidie

62

Projecten

143

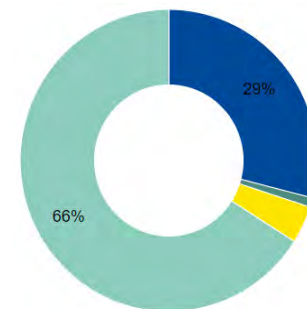
Ondersteunde organisaties

Wist u dat...

32 projecten zijn afgerond, waarvan meer dan de helft bijdraagt aan de sector Hig Tech Systemen en Materialen (HTSM). Resultaten zijn onder andere een nieuwe productietechniek en concrete prototypes zoals een zelfrijdende machine voor landbouwbewerkingen met aankoppelmogelijkheden, een eerste systeem voor workflow verbetering in ziekenhuizen en een zelfvoorzienende auto op zonne-energie.

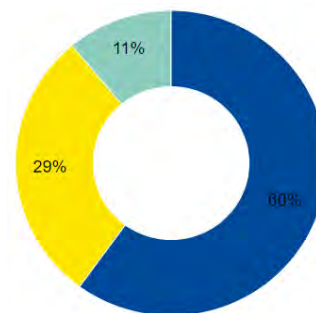
Het OPZuid-project van BIG Developments het nieuws heeft gehaald. Binnen dit project experimenteert een varkensboer met een 'familiestal', met als doel een verhoogd dierenwelzijn. Het gaat om een pilot waarbij de biggen geruime tijd bij de moederdieren blijven. Ze leven als familie bij elkaar en leren ook van elkaar. Varkens zijn van nature zindelijk. Daarom krijgen ze in de stal de beschikking over een speciaal 'varkenstoilet'. De aandacht van de NOS heeft tot veel reacties geleid voor de initiatiefnemer. Dit kwam het project ten goede vanwege de nuttige adviezen die werden gegeven.

Libelle aandacht heeft besteed aan het project 'Warme Fijnproevers'. Binnen dit project is een aantal volledige warme maaltijden ontwikkeld voor mensen met kauw en slik-problemen. Er bestonden al wel koude oplossingen voor deze doelgroep, maar warme maaltijden waren er nog niet vanwege de zeer specifieke eisen die aan de maaltijden worden gesteld. Dat dit project een grote impact heeft op het welbevinden van mensen met kauw- en slikproblemen, blijkt wel uit het persoonlijke verhaal van de dame uit het artikel.

Projectfinanciering

Europa: € 18,9 M
Overig Publiek: € 3,1 M
Privaat: € 42,9 M
Provincie: € 0,4 M

Uitputting subsidiebudget *

Lopende projecten: € 12,7 M
Nog beschikbaar: € 2,3 M
Afgeronde projecten: € 6,2 M

Topcluster **

HTSM: € 9,0 M
Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 3,5 M
Chemie & Materialen: € 3,2 M
Life Sciences & Health: € 3,3 M
Logistiek: € 0,1 M

Maatschappelijke uitdaging **

Gezondheid, demografie en welzijn: € 6,7 M
Voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie: € 4,2 M
Klimaatactie hulpbronefficiëntie: € 1,1 M
Inclusieve, innovatieve en veilige samenleving: € 3,2 M
Zekere, schone en efficiënte energie: € 1,9 M
Slim, groen en geïntegreerd vervoer: € 2,2 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Aansluiting hoger opgeleiden op arbeidsmarkt

Het HBO- en WO-onderwijs sluit niet altijd goed aan op de arbeidsvraag naar technisch geschoolde mensen. Het OPZuid verbetert deze aansluiting door stimulering van onderwijsprogramma's en -voorzieningen waarbij zowel bedrijfsleven als kennisinstellingen betrokken zijn en waarbij wordt ingespeeld op de kwalitatieve eisen die het bedrijfsleven stelt aan technisch talent.

€ 32.234.755

Investeringsimpuls

€ 15.014.340

Verleende subsidie

16

Projecten

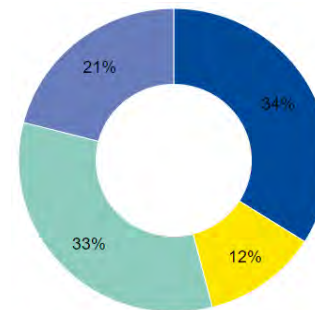
113

Ondersteunde organisaties

Wist u dat...

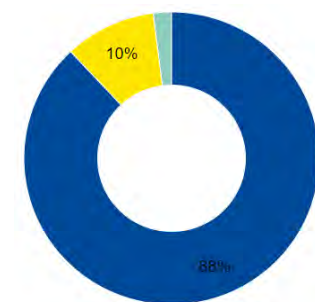
Inmiddels 5 projecten zijn afgerond, respectievelijk gericht op de sectoren Logistiek, Chemie en Materialen en HTSM. Een van de projecten, 'Communities for Development', bracht het MKB en studenten samen aan de hand van concrete vragen vanuit het MKB. Deelnemende kennisinstellingen stelden hiervoor verschillende labs ter beschikking. Binnen de projectperiode zijn hierdoor 30 MKB's geholpen bij hun vraag en hebben 278 studenten de mogelijkheid gehad om relevante ervaring op te doen.

De academische pre-bachelor voor vluchtelingstudenten helpt om hun talent optimaal te benutten en ze de kansen te geven die ze verdienen. Veelal wordt het opleidingsniveau van vluchtelingen onderschat en krijgen ze niet de gelegenheid om een opleiding op hun eigen niveau te volgen omdat ze de Nederlandse taal niet spreken. Hiermee bestaat het risico dat hun talenten onbenut blijven. Door een taalschakelaar in samenwerking met Universiteiten en Hogescholen te bieden, leren deelnemers niet alleen de taal, maar worden ze ook naar de juiste opleidingsprogramma's geleid. Een sprekend voorbeeld hiervan is het verhaal van Mohammed

Projectfinanciering

Europa: € 11,1 M
Provincie: € 3,9 M
Overig publiek: € 10,5 M
Privaat: € 6,7 M

Uitputting subsidiebudget *

Lopende projecten: € 10,0 M
Nog beschikbaar: € 0,2 M
Afgeronde projecten: € 1,1 M

Topcluster **

HTSM: € 8,3 M
Maintenance: € 0,6 M
Chemie & Materialen: € 2,9 M
Life Sciences & Health: € 1,0 M
Logistiek: € 1,1 M
Agrofood en tuinbouw & uitgangsmaterialen: € 1,1 M

Type aanvrager **

MKB: € 1,6 M
WO-instelling: € 6,5 M
HBO-instelling: € 4,8 M
Triple helix: € 0,3 M
Sectororganisatie: € 1,8 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Bevordering duurzame energie

De maatschappelijke uitdagingen duurzame energie en duurzaamheid in brede zin staan centraal bij dit thema. Projecten dragen bij aan energiebesparing en energietransitie, dat wil zeggen de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen, zoals zon, wind of water. Met OPZuid-subsidie ondersteunen we vooral het uittesten en de eerste toepassing van nieuwe technologieën en instrumenten in woonwijken.

€ 114.394.873

Investeringsimpuls

€ 40.898.098

Verleende subsidie

39

Projecten

138

Ondersteunde organisaties

Wist u dat...

De OPZuid-middelen volledig benut zijn en de laatste regelingen zich richten op koolstofarme economie. Van deze laatste regelingen gaan 23 projecten bijdragen aan innovatieve wijzen van energieopwekking, -opslag en -besparing. Al deze initiatieven zijn uiteraard te vinden op de projectenpagina van de Stimulus website.

Zo wordt bijvoorbeeld:

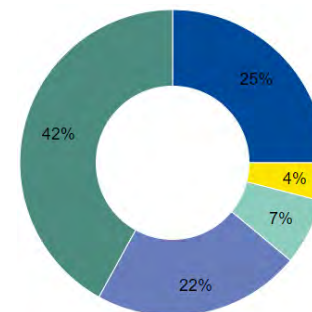
- ingezet op de ontwikkeling van gekleurde zonnepanelen, zodat deze breder toegepast kunnen worden in gebouwen;
- een installatie ontwikkeld die energie opwekt uit wind en zon op gebouwen;
- gekeken of mierenzuur een oplossing kan zijn om de nadelen van waterstof op te lossen;
- een aantal concepten ontwikkeld en getest om te komen tot klimaatneutrale bedrijventerreinen.

Zes projecten zijn afgerond, gericht op innovaties in energieopwekking, verduurzaming van woningen en besparingen in lichtgebruik door slimme oplossingen.

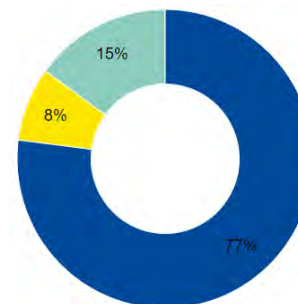
De belangrijkste pyromanen van Europa zich bevinden binnen de TU/e, door verbranding van metaal energie voor de industrie opwekken. De eerste industriële installatie voor de verbranding van ijzerdeeltjes is geplaatst bij een bierbrouwerij in Brabant. Met vlammen van bijna een meter zal de installatie een deel van de energievoorziening verzorgen voor de brouwerij. De technologie wordt ontwikkeld binnen het project 'Living Lab Metal Power'. Het maakt gebruik van het feit dat metaalpoeder op dezelfde wijze brandt als kolenpoeder, maar dan zonder CO₂-uitstoot. Na de verbranding blijft er roest over. Deze roest kan via een regeneratieproces (met behulp van hernieuwbare energie) omgezet worden naar metaalpoeder. Hierdoor ontstaat een circulair proces. Bekijk hier hoe de installatie bijdraagt aan de productie van 15 miljoen flesjes bier.

Projectfinanciering

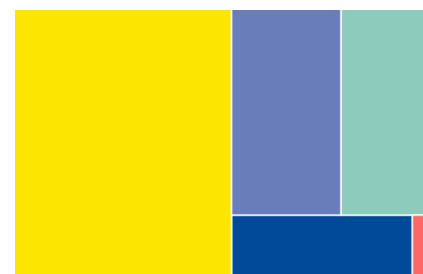
Uitputting subsidiebudget *

Type project **

Type aanvrager **

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Vlaanderen.

FOTO'S

Technische Universiteit Eindhoven (TU/e), Team CASA, Vastlab Projectontwikkeling BV, Homes Factory BV, NV Economische Impuls Zeeland (EIZ), Brightlands Chemelot Campus, Provincie Limburg, Stimulus Programmamanagement.

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2021, Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

VAN EURO TOT ONDERZOEK

Jaarverslag MIT Zuid 2020

Inleiding
pagina 2

Highlights
pagina 3

Projecten
pagina 4

Inleiding

De subsidieregeling MKB Innovatiestimulering Topsectoren Zuid-Nederland, afgekort tot MIT Zuid, ondersteunt MKB-ondernemers bij de eerste fases van innovatie. Zowel voor haalbaarheidsonderzoek als voor samenwerking in onderzoeks- en ontwikkelingstrajecten (R&D) is subsidie beschikbaar.

Een individuele MKB'er kan MIT Zuid-subsidie aanvragen voor het uitvoeren van een Haalbaarheidsonderzoek. Zo'n onderzoek toetst de technische en economische haalbaarheid van een innovatief idee. Het levert niet alleen informatie op over de slagingskansen van een nieuw product, productieproces of nieuwe dienst, maar geeft ook inzicht in hoe deze slagingskansen vergroot kan worden. Op basis van een haalbaarheidsonderzoek kan de ondernemer gefundeerde beslissingen nemen over investeringen.

Een samenwerkingsverband van minimaal twee MKB'ers kan MIT Zuid-subsidie aanvragen voor het uitvoeren van gezamenlijk industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling gericht op het vernieuwen of doorontwikkelen van producten, productieprocessen of diensten.

De MIT Zuid-regeling wordt gefinancierd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland.

Wist u dat...

- Een Haalbaarheidsproject vaak een opstap is naar een R&D-project. Een haalbaarheidsonderzoek helpt ondernemers bij hun besluitvorming over een R&D-traject. In de periode 2015 t/m 2019 is één op de vier R&D samenwerkingsprojecten voorafgegaan door een Haalbaarheidsproject.
- BOON Foodconcepts en Dutch Quinoa Group met behulp van MIT Zuid-subsidie een verscheidenheid aan plantaardige, allergeenvrije eiwitrijke producten hebben kunnen ontwikkelen, welke qua voedingswaarde en textuur een verbetering zijn ten opzichte van eerder ontwikkelde producten. Dit draagt bij aan het voeden van de groeiende wereldbevolking op een klimaatvriendelijke manier.
- BV Nederlandse Instrumenten Compagnie "Nedinsco" en Innovate Precision BVBA een innovatief visiesysteem ontwikkeld hebben dat een 'Extended Depth of Field' creëert. Hiermee kunnen assemblagemachines in de halfgeleiderindustrie de kwaliteit van micro-elektronische componenten beter controleren. Dit is dus van toegevoegde waarde voor de halfgeleiderindustrie.
- In 2021 opnieuw [MIT Zuid](#)-middelen beschikbaar zijn.

Highlights

€ 58.301.268
Verleende subsidie

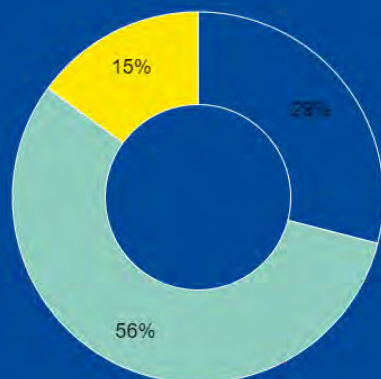
€ 178.953.488
Geïnvesteed in Zuid-Nederland

945
Projecten

916
Ondersteunde organisaties

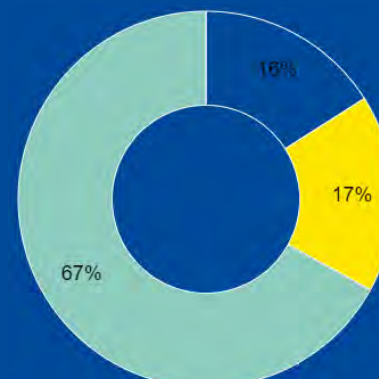
Uitputting subsidiebudget

Nog beschikbaar: € 10,0 M
Lopende projecten: € 20,0 M
Afgeronde projecten: € 38,3 M

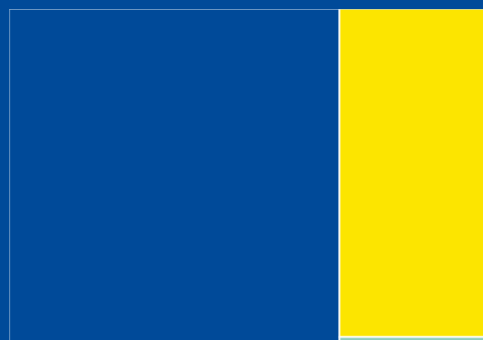
Projectfinanciering

Provincie: € 29,4 M
Rijk: € 28,8 M
Privaat: € 120,6 M

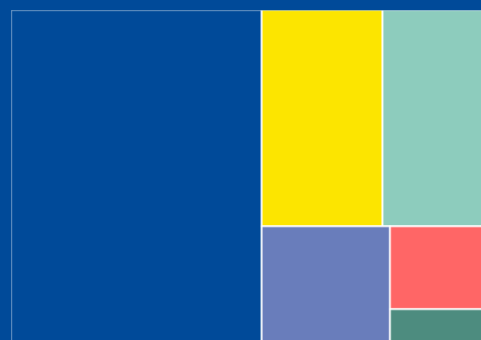
Instrument

Haalbaarheidsproject: € 18,3 M
R&D-samenwerking: € 39,9 M
Innovatieadviesproject: € 0,1 M

Topsector

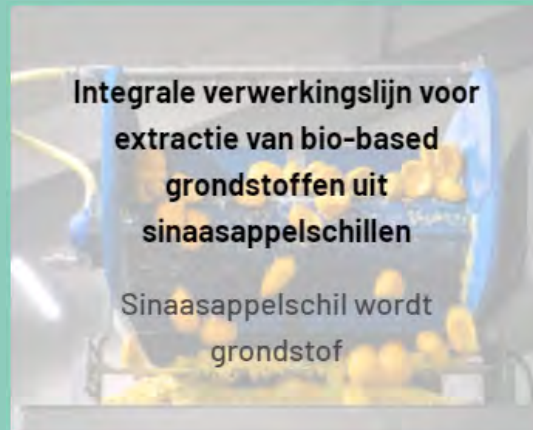
HTSM: € 29,9 M
Agri & Food: € 9,2 M
Chemie & Biobased: € 5,5 M
Life Sciences & Health: € 8,9 M
Logistiek: € 3,2 M
Tuinbouw & Uitgangsm.: € 1,5 M

De genoemde bedragen betreffen MIT Zuid-subsidie

De genoemde bedragen betreffen MIT Zuid-subsidie

Projecten in de schijnwerpers

Sinaasappelschil wordt grondstof

Integrale verwerkingslijn voor extractie van bio-based grondstoffen uit sinaasappelschillen

De Rijksoverheid heeft de ambitie gesteld om in Nederland tot een volledig circulaire economie te komen in 2050. In Zuid-Nederland hebben twee bedrijven deze uitdaging ter harte genomen door een afvalstroom van sinaasappelschillen in een waardeestroom te veranderen voor andere processen.

Project:

Integrale verwerkingslijn voor extractie van bio-based grondstoffen uit sinaasappelschillen

Projectpartners:

PeelPioneers BV, Van de Donk & Wijdeven Process Technology BV

Looptijd:

1 oktober 2019 – 31 december 2020

Financiering:

Rijk: € 72.975

Provincie Noord-Brabant: € 72.975

Privaat: € 271.050

Van afvalstroom naar waardeestroom

Jaarlijks wordt er in Nederland 250 miljoen kilo aan citruschillen weggegooid. Waar sinaasappelschillen normaliter als afvalstroom worden gezien waar kosten aan verbonden zijn, ontwikkelden PeelPioneers en D&W Process Technology een bioraffinage concept om dit 'afval' om te zetten in food & feed-ingrediënten en chemische bouwstoffen. Daarbij kun je denken aan oliën en voedingsvezels voor de food industrie met toepassingen in onder andere bakkerijproducten, vlees(verters), soepen en sauzen.

Projectleider Sytze van Stempvoort van PeelPioneers beschrijft vol overtuiging hoe het MIT Zuid-project beide bedrijven in staat heeft gesteld om voedingsvezels en flavonoïden uit sinaasappelschillen te winnen. Waar in het verleden 10% van de sinaasappelschilmasse waarde vertegenwoordigde, stelt het nieuwe proces beide bedrijven in staat om uit 60% aan waarde te behalen. Deze voedingsvezels en flavonoïden vormen grondstoffen voor onder andere de voedingsmiddelenindustrie. Waar in het verleden deze grondstoffen geïmporteerd werden uit citrus producerende landen, schept het ontwikkelde proces de mogelijkheid om deze grondstoffen in Zuid-Nederland te produceren.

Samen pionieren

"Voor een 'niet-citrus' land als Nederland is dit een uniek proces. Hierin gaat het ook om de manier waarop je kijkt naar afvalstromen", zo stelt Sytze van Stempvoort. Waar andere bedrijven het sap uit de sinaasappel centraal stellen, stellen wij hun afvalproduct (de schil) centraal". "Wij draaien het proces dus om en kijken wat de schil zijn geur, smaak en structuur geeft". Beide partijen pionieren samen in dit ontwikkelproces, waarbij PeelPioneers expertise inbrengt op het gebied van R&D en grondstofwinning en D&W Process Technology zijn strepen heeft verdiend op het gebied van werktuigbouwkunde en procestechnologie.

MIT Zuid-subsidie als 'cement'

De MIT Zuid-subsidie speelde een fundamentele rol in het ontwikkelproces. Beide ondernemers hebben risico genomen en veel onderzoekstijd en -geld geïnvesteerd om te komen tot de verwerkingslijn. De MIT Zuid-subsidie vormde hierbij het cement waar de ontwikkeling op kon steunen.

"De ambitie is om binnen vijf jaar vijf fabrieken te openen in Europa"

Grootschalige verwerking

Deze samenwerking heeft inmiddels zijn vruchten afgeworpen. Beide partijen zijn het experimentele stadium voorbij en ze hebben één integraal verwerkingsproces ontwikkeld voor de grootschalige verwerking van sinaasappelschillen. Het jaar 2021 staat daarom in het teken van de opening van de eerste grootschalige verwerkingsfabriek voor sinaasappelschillen. Projectleider Van Stempvoort is trots om te melden dat het de grootste verwerkingsfabriek in zijn soort betreft en dat die wordt gerealiseerd in Zuid-Nederland (Den Bosch). De fabriek is gefinancierd uit verschillende private en publieke bronnen, waarbij ook de banken overtuigd zijn van de potentie van deze fabriek. En na 2021? De ambitie is om binnen vijf jaar vijf fabrieken te openen in Europa.

Projectwebsite: peelpioneers.nl

Een taart op maat

Robotdecorator

In de huidige tijd zijn we gewend aan het online bestellen van producten, om ze vervolgens in korte tijd thuisbezorgd te krijgen. Daarbij is het vaak mogelijk om je bestelde product helemaal af te stemmen op jouw wensen. In de wereld van taarten en patisserie is dit echter nog geen gemeengoed. Reden genoeg voor KV Techniek en Bakon Food Equipment BV om de 'Robotdecorator' machine te ontwikkelen die het mogelijk maakt taarten machinaal te decoreren volgens de wens van de klant.

Project: Robotdecorator

Projectpartners:

Bakon Food Equipment BV, KV-Techniek BV

Looptijd:

1 januari 2019 – 31 december 2020

Financiering:

Rijk: € 72.800

Provincie Zeeland: € 72.800

Privaat: € 286.106

Customized taarten en cakes

In het machinaal decoreren van taarten was het voorheen niet mogelijk om klantspecifieke wensen per taart te verwerken. "Wij zien het als een uitdaging om een machine te ontwikkelen die taarten kan decoreren alsof de bakker het zelf heeft gedaan", legt Bastiaan Krijger, directeur van KV Techniek uit. In de wereld van taarten en cakes is deze ontwikkeling uniek, aangezien iets wat voorheen ambachtelijk handwerk was nu machinaal kan worden gedaan. Een innovatie waarmee Zeeland leidend is in Nederland.

'Stand alone'-robot

Doel van het project is om een 'stand alone'-robot te ontwikkelen van behapbare afmetingen, die gemakkelijk kan worden ingezet door middelgrote taart/cake-producenten. Het project is momenteel nog volop in ontwikkeling, waarbij de aanvragers tijdens het proces voor technische uitdagingen stonden. Hun droom is om een standaard 'Robotdecorator'-machine te ontwikkelen, die zonder al te veel specifieke ingrepen aan de klanten kan worden geleverd. Dit helpt middelgrote taart- en cake-producenten om concurrentieslagen te maken ten opzichte van de grote spelers in de markt.

MIT Zuid-subsidie

KV Techniek en Bakon Food Equipment BV kennen elkaar al geruime tijd. Daardoor is er sprake van een vertrouwensbasis. Uit deze vertrouwensbasis ontstond het idee voor de 'Robotdecorator', waarvoor MIT Zuid-subsidie is verleend. Naast de financiële impuls en het afdekken van risico's in de ontwikkeling, is de samenwerking geïntensiveerd. Waar eerder sprake was van een klant-leverancier relatie, zorgt het MIT Zuid-project voor een open samenwerking. Op deze manier hebben de partijen, naast het samen innoveren, ook kennis gemaakt met elkaars markten en een breder verdienmodel voor de beide bedrijven gecreëerd. Daarmee draagt de MIT Zuid-subsidie bij aan het doorontwikkelen van een patisserie-innovatie, maar ook aan het scheppen van vertrouwen en samenwerking tussen MKB-ondernemingen in Zuid-Nederland. "Je leert kennis te delen, waardoor het ook mogelijk wordt om te vermenigvuldigen", aldus Bastiaan Krijger.

*"Je leert kennis te delen,
waardoor het ook mogelijk
wordt om te vermenigvuldigen"*

Schoner en gezonder zwemmen

Energiezuinig waterbehandelingssysteem voor zwembaden

Het gebruik van de zwembaden is in de afgelopen vijftig jaar explosief gestegen, ca. 70 miljoen bezoekers maken jaarlijks, alleen al in Nederland, gebruik van een openbaar toegankelijk zwembad. In de zwembadwereld liggen kansen voor verduurzaming én voor gezondere zwemomgeving. Binnen de huidige stand van de zwembadtechniek gaat nog relatief veel energie verloren in het watermanagement. Ook zorgt de werking van chloor op bacteriën en vuil in het zwembadwater voor chlooramines, die schadelijk zijn voor de gezondheid van de mens. Horrichs Apparatenbouw BV en Postma & Rolling Sport Management Consultants BV zagen hierin een uitdaging om te komen tot schonere en duurzamere zwembaden.

Project: Energiezuinig waterbe- handelingssysteem voor zwembaden

Projectpartners:

Horrichs Apparatenbouw BV, Postma & Rolling Sport
Management Consultants BV

Looptijd:

1 oktober 2018 – 30 september 2020

Financiering:

Rijk: € 80.625

Provincie Limburg: € 80.625

Privaat: € 358.653

Chlooramines

Postma & Roling is exploitant van diverse binnenzwembaden, Horrichs is producent van filtersystemen voor diverse toepassingen. Samen hebben ze de handen ineengeslagen om een nieuw nanofilter en energiezuinig watermanagementsysteem voor zwembaden te ontwikkelen. Om een zwembad Co₂- en energieneutraal te bouwen is het noodzakelijk om het water-, energie- en het chemicaliënverbruik te verminderen. Chloor vernietigt bacteriën en vuil, waarna chlooramines als restproduct vrijkomen. Het nieuwe systeem moet minutieus kleine deeltjes vuil uit het zwembadwater kunnen filtreren. Hierdoor blijft er minder vuil in het zwembad achter, kan het chloorverbruik sterk verminderen en is het aantal liters te verversen zwembadwater per zwemmer minimaal. Dat leidt tot fors minder energieverbruik. Bovendien kunnen zwembaden met het nieuwe waterbeheerssysteem ook het douche en spoelwater bij het reinigen van het zwembad hergebruiken.

Innovatie

Wat het project uniek maakt, is dat het nieuwe nano zwembadfilter zwembadwater kan filteren onder een druk van 0,8 bar. Dit in tegenstelling tot bestaande nanofilters, die alleen onder hoge druk met fors hogere energiekosten kunnen filteren. Horrichs en Postma geven aan dat het filtratieconcept nog breder toepasbaar is. Dit wordt momenteel nog onderzocht. Het gebouwde prototype heeft naar behoren gewerkt en beide bedrijven hebben goede resultaten behaald. De volgende stap betreft het comprimeren van het filter, wat momenteel nog wordt onderzocht. Wanneer het filter verder wordt verkleind, lonkt een brede uitrol naar zwembaden in Nederland en buitenland.

MIT Zuid-subsidie

Voordat ze MIT Zuid-subsidie aanvroegen, hadden de beide bedrijven al een proof of concept ontwikkeld. “Met de subsidie kwam het project in een stroomversnelling, waardoor het prototype véél sneller kon worden gebouwd”, aldus Horrichs. “Mede gezien de technische ontwikkeluitdagingen waar we tegenaan liepen.” Postma geeft enthousiast aan al een vervolg te zien voor het project: “Onze droom is om op het gebied van de waterzuivering in het algemeen en voor zwembaden in het bijzonder een zeer goed werkend nanofiltersysteem op de markt te brengen. Daarmee draagt de MIT Zuid-subsidie bij aan het realiseren van schonere én energiezuinigere zwembaden in Nederland en buitenland. Denk hierbij aan openbare zwembaden, maar ook aan therapiezwembaden.”

“Met de MIT Zuid-subsidie kwam het project in een stroomversnelling, waardoor het prototype véél sneller kon worden gebouwd”

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Vlaanderen.

FOTO'S

PeelPioneers BV, KV-Techniek BV, Horrichs Apparatenbouw BV,
Stimulus Programmamanagement

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2021 Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

VAN EURO TOT KENNISOVERDRACHT

Jaarverslag POP3 Brabant 2020

Inleiding
pagina 2

Highlights
pagina 3

Projecten
pagina 4

Inleiding

Subsidie voor Brabantse plattelandsontwikkeling

Het Europese POP3-programma stimuleert innovatie en verduurzaming op het platteland met tal van maatregelen. Van directe investeringen op het boeren erf tot fysieke ingrepen in bossen, vennen en beken. Van kennisoverdracht tot het ontwikkelen van innovatieve producten en processen.

Het is belangrijk dat de landbouw in Noord-Brabant innoveert en vernieuwt, zodat het milieu wordt beschermd, de rendabiliteit wordt verhoogd en de verbinding met de maatschappij wordt versterkt. Dit vereist een goede balans tussen landbouw en andere functies van het platteland, zoals natuur, waterbeheer, klimaatadaptatie en recreatie. Dit betekent ook een ingrijpend veranderingsproces van de landbouw en agrofoodsector, waarbij investeringen voor verduurzaming zich terugverdienen uit de markt.

Daarom stimuleren we agrariërs, waterschappen, gemeenten, grondeigenaren, natuurorganisaties, kennisinstellingen en betrokkenen in de agrofoodketen om samen te werken en van de Europese POP-subsidies gebruik te maken. Daardoor ontstaan kansen, worden obstakels weggenomen of voorwaarden geschapen. Zo blijft het Brabantse platteland ook voor toekomstige generaties aantrekkelijk en economisch belangrijk.

Verlenging van het programma

De looptijd van het huidige POP3-programma is ten einde. Inmiddels is besloten het bestaande programma te verlengen tot en met 2022. Deze verlenging wordt het POP3+ genoemd. Dit programma omvat extra budget voor nieuwe openstellingen om de plattelandsontwikkeling in Noord-Brabant te blijven stimuleren tot aan de start van de nieuwe programmaperiode.

Vooruitlopend op het nieuwe programma, zal tijdens de overbruggingsperiode focus aangebracht worden op de thema's klimaat, biodiversiteit, bodem en kringlooplandbouw (inclusief stikstof).

Wist u dat...

- In 2020 de laatste 37 projectaanvragen zijn goedgekeurd binnen het POP3 Brabant-programma. De beschikkingen van deze projecten komen in totaal op een subsidiebedrag van 8,7 miljoen euro.
- In het afgelopen jaar 62 POP3 Brabant-projecten succesvol zijn afgerond. Daarmee staat de teller op 104 projecten.
- Er binnen POP3 een zeer populaire maatregel is speciaal gericht op jonge landbouwers. Deze maatregel sloot in 2020 voor de vijfde keer en werd voor de vijfde keer ruim overvraagd. In totaal zijn er 222 aanvragen goedgekeurd voor deze maatregel voor een budget van 3,6 miljoen euro. Van deze projecten zijn er reeds 119 afgerond.
- Er in afwachting van de nieuwe programmaperiode besloten is om over te gaan tot een verlenging van het bestaande POP3-programma, het zogenaamde POP3+. Dit programma POP3+ zal in ieder geval 2021 omvatten en naar alle waarschijnlijkheid ook 2022. In het POP3+ zal focus worden aangebracht op de thema's klimaat, biodiversiteit, bodem en kringlooplandbouw (inclusief stikstof). Lees er [hier](#) meer over.

Highlights

€ 83.597.467
Verleende subsidie

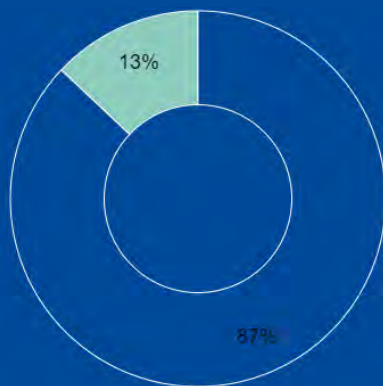
€ 160.701.144
Investering

535
Projecten

571
Ondersteunde organisaties

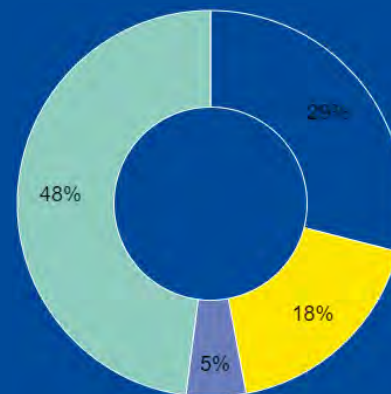
Uitputting subsidiebudget

■ Lopende projecten: € 40,6 M
■ Afgeronde projecten: € 5,9 M

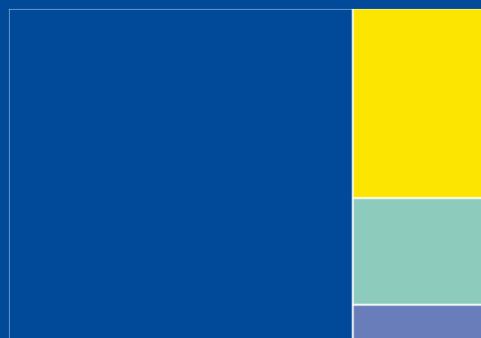
Projectfinanciering

■ Europa: € 46,6 M
■ Provincie: € 29,0 M
■ Overig publiek: € 8,0 M
■ Privaat: € 77,1 M

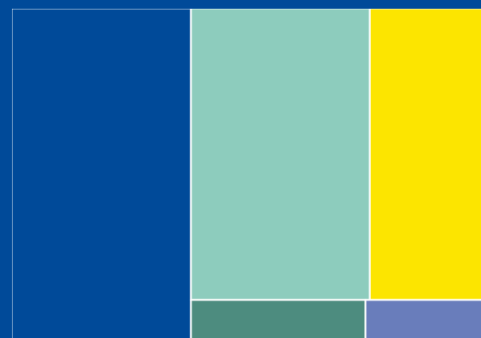
Type instrument

■ Investerings: € 53,8 M
■ Samenwerking: € 12,3 M
■ Kennisoverdracht: € 6,9 M
■ LEADER: € 2,5 M

Thema

■ Natuur en biodiversiteit: € 27,7 M
■ Agrofood: € 23,9 M
■ Jonge Landbouwers: € 3,6 M
■ Verbetering water: € 17,1 M
■ LEADER: € 2,5 M
■ Overig: € 0,2 M

*De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van de Provincie Noord-Brabant

*De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van de Provincie Noord-Brabant

Projecten in de schijnwerpers

De Laarhoeve bundelt krachten tegen voedselverspilling (1/2)

Samenwerking voor innovaties – Proeftuin Productinnovatie Streekproducten Brabant

De Laarhoeve is een ontwikkelboerderij gelegen aan de rand van het dorp Diessen en natuurgebied Diessens Broek. Het bedrijf ontwikkelt producten voor ondernemers uit de streek met inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het POP3 Brabant-project 'Proeftuin Productinnovatie Streekproducten Brabant' is opgestart om agrarische restproducten om te zetten in nieuwe producten. In het project zijn door de samenwerkingspartners testfaciliteiten ingericht voor lokale ondernemers. Met behulp van professionele apparatuur, kennis en expertise ontwikkelen en testen zij nieuwe (streek)producten, van receptuur tot en met etikettering en kostprijsberekening.

Project: De Laarhoeve – Proeftuin Productinnovatie

Projectpartners:

De Laarhoeve BV, Akkerbouwbedrijf Verschure CV, Aldo BV, Coöperatie Heibloem Eieren U.A., Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie, Helicon, Stichting HAS Hogeschool

Looptijd:

1 mei 2016 – 31 januari 2020

Financiering:

Europa: € 117.412

Provincie Noord-Brabant: € 117.412

Privaat: € 374.036

Iedere agrarische ondernemer heeft tien tot twintig procent tweede keus of restproducten. Grote ondernemers kunnen deze op volle pallets afzetten via veilingverkoop. Kleine ondernemers uit de streek hebben deze afzetkanalen echter niet, waardoor veel tweede keus of restproducten verloren dreigen te gaan of afgevoerd worden naar de voederindustrie. De Laarhoeve steekt hier een stokje voor. Het verwerkt de tweede keus of restproducten van kleine ondernemers door middel van productinnovatie tot allerlei nieuwe voedingsproducten. Vervolgens gaan de nieuw ontwikkelde producten terug naar de ondernemers die ze zelf verkopen. Met herkomstgarantie, want de Laarhoeve is een van de weinige partijen die de ondernemer de garantie biedt dat alleen eigen product in het potje terecht is gekomen.

Van varkensbedrijf tot proeftuin

Judy Kerkhofs is eigenaresse van de Laarhoeve. We moeten terug in de tijd om te horen hoe de Laarhoeve is ontstaan. Op het moment dat haar ouders hun varkensvermeerderingsbedrijf wilden overdragen, was er niemand om het voort te zetten. Judy zelf was werkzaam in de zorg. Echter na het lezen van een artikel over zorgboerderijen, maakte ze een sprong in het diepe en startte een van de eerste zorgboerderijen in Nederland. Onderdeel van het zorgaspect was het telen en verkopen van groente en fruit. Dit bleek een succes want inmiddels bestaat de Laarhoeve al meer dan 20 jaar. Van zorgboerderij is het bedrijf doorgroeid naar ontwikkelboerderij en nu dan zelfs naar proeftuin. Het is een antwoord op voedsel- én talentverspilling. Judy Kerkhofs: "De vraag naar productinnovatie is in de loop der jaren dusdanig toegenomen dat zonder opschaling en verbetering van de faciliteiten niet alle lokale ondernemers geholpen konden worden. Door met de juiste partners een proeftuin op te zetten, konden we onze slagkracht vergroten."

Inspeken op trends

De doelstelling van het POP3 Brabant-project is het ontwikkelen en toegankelijk maken van professionele testfaciliteiten voor productontwikkeling en -innovatie voor ondernemers die hun tweede klasse groenten, fruit, eieren en eventueel andere producten willen verwerken tot onderscheidende (streek)producten met toegevoegde waarde, waarbij op nieuwe trends wordt ingespeeld zoals 'gezondheid', 'puur' en 'herkenbaarheid'.

"Een belangrijke trend is de ontwikkeling van gezonde producten, zoals verlaging van suiker- en zoutgehaltes, het behouden van vitamines en het verhogen van de voedingswaarde door toevoeging van natuurlijke stoffen, zoals bijvoorbeeld eiwitten. Dit laatste kan van grote waarde zijn voor kwetsbare doelgroepen zoals ouderen", licht Judy toe.

Het samenwerkingsverband

Om te kunnen fungeren als testlocatie voor productinnovatie van (streek)producten, was een aantal vernieuwingen en aanpassingen nodig bij de Laarhoeve. Hiervoor heeft de Laarhoeve samenwerking gezocht met een vijftal partners. Drie agrarische bedrijven zijn onderdeel van het samenwerkingsverband: Akkerbouwbedrijf Verschure CV ('De Kersenhof'), Aldo BV ('Natuurlijk Tomaat') en Coöperatie Heibloem (Lekker'nei). Naast de inbreng van expertise en netwerk brengen deze drie bedrijven ook eigen producten in voor productontwikkeling zodat in de pilotperiode van het project de testfaciliteiten konden worden uitgetest. De overige partners zijn de HAS Hogeschool en de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO). ZLTO draagt zorg voor de complete projectondersteuning en communicatie richting de doelgroep van agrarische ondernemers die behoefte heeft aan professionele faciliteiten voor productinnovatie en productie van toegevoegde waarde producten.

"De komende jaren willen we vele ondernemers blijven helpen om meerwaarde voor hun restproduct te creëren en voedselverspilling tegen te gaan"

Experimenteerkeuken

Om te blijven voldoen aan de toenemende vraag vanuit de ondernemer zijn op de locatie van de Laarhoeve de testfaciliteiten uitgebreid met een professionele experimenteerkeuken en een professionele productielijn. De oude keuken is omgebouwd tot proeflokaal productinnovatie. "Wij noemen het 'De Kromme Pollepel'", zegt Judy trots. In de experimenteerkeuken worden nieuwe producten ontwikkelt en getest in een kleinschalige en experimentele omgeving. Ondernemers kunnen zelf gebruik maken van de faciliteiten of ze kunnen de Laarhoeve vragen producten voor hen te ontwikkelen.

De Laarhoeve bundelt krachten tegen voedselverspilling (2/2)

Samenwerking voor innovaties – Proeftuin Productinnovatie Streekproducten Brabant

Professionele productielijn

Een professionele productielijn was nodig om de experimenten uit de experimenteerkeuken te kunnen testen in een professionele omgeving. Maar een grootschalig productieproces stelt ook specifieke eisen aan producten en verwerking daarvan. Judy licht toe dat door de toenemende vraag naar productinnovatie ook de mate van professionaliteit toenam: “Op het moment dat je producten voor een ander maakt, zijn er diverse eisen waaraan je moet voldoen. De HACCP Certificering is één van die eisen. Het behalen van de FSSC 22000 is onderdeel geweest van het project. Het waarborgt het voedselveiligheid transport. In de bestaande bouw van de Laarhoeve bleek het niet mogelijk om aan de HACCP-normen te voldoen. Nieuwbouw was daarom een vereiste om de doelstellingen te realiseren.”

POP3-subsidie helpt meerdere ondernemers

“De financiële impuls die de POP3-subsidie met zich meebracht was noodzakelijk om de doelstellingen te behalen. Maar ook de samenwerking met de ZLTO hadden we nodig om het project te kunnen draaien. Dit hadden we niet zelf gekund”, zegt Judy stellig. “Als we de bouw volledig zelf hadden moeten financieren, was de prijs van onze producten zo hoog geworden dat het voor de lokale ondernemer niet meer rendabel was geweest om zijn product bij ons te laten verwerken. De POP3-subsidie heeft niet alleen ons geholpen maar helpt een heleboel ondernemers tegelijkertijd omdat we de kosten van de productie op deze manier laag kunnen houden.”

Blik op de toekomst

Na twintig jaar is de Laarhoeve nog steeds een voorloper op de markt: “Het wiel wordt hier telkens opnieuw uitgevonden.” Ook de persoonlijke motivatie van Judy Kerkhofs maakt een verschuiving door. Waar ze zich destijds volledig focuste op de zorg, verschuiven

haar interesse en drijfveer steeds meer richting innovatie. Maar ze zal haar eerste passie nooit loslaten: “Eigenlijk zorgen wij door het opzetten van de proeftuin ook voor de ondernemer uit de streek. Onze doelstelling is om de komende jaren zowel te groeien in het aantal medewerkers (zorg cliënten) als de productie te verdubbelen. Bovendien vind ik het erg belangrijk om bij te blijven dragen aan de maatschappelijke thema's die er spelen rondom voedselverspilling. Het POP3-project levert een belangrijke bijdrage aan de verschuiving van een bestaande kostenreductiestrategie naar een meerwaardestrategie met nieuwe marktconcepten, nieuwe verdienmodellen en meerwaardecreatie.”

Korte waardeketen draagt bij aan duurzame landbouw en veeteelt (1/2)

Fysieke investering in verduurzaming en innovatie – Integraal duurzame toegevoegde waardeketen 2.0

Jasper en Afke Baukje Spierings zijn sinds 2017 eigenaar van melk- en vleesveehouderij Boer Spierings. Het familiebedrijf is in 1975 gestart als melkveebedrijf. In 2008 is daar het maken en verkopen van eigen kaas aan toegevoegd. De eerste landwinkel was hierdoor een feit. Het bedrijf is gelegen op z'n 300 meter van de bebouwde kom van Oss. Een locatie waar veel meer mogelijk is dan alleen maar veehouderij, want door de ligging aan de rand van de stad leent deze zich bij uitstek om een verdere stap in de richting van de consument te zetten. Met dit in het achterhoofd heeft Boer Spierings de 'Integraal duurzame toegevoegde waardeketen 2.0' opgestart.

Project:
Boer Spierings –
Intergaal duurzame
korte toegevoegde
waardeketen 2.0

Projectpartners:
Spierings Melkvee

Looptijd:
1 augustus 2018 – 22 januari 2021

Financiering:
Europa: € 110.896
Provincie Noord-Brabant: € 110.896
Privaat: € 332.689

Na de bedrijfsovername in 2017 was het de droom van Afke Baukje en Jasper om de keten korter te maken en zo bij te dragen aan een duurzame landbouw. De landwinkel bestond op dat moment alweer tien jaar en de tijd was rijp voor een nieuwe impuls. Het doel werd gesteld: een korte waardeketen ontwikkelen door op een doeltreffende manier meerwaarde te creëren voor de eigen producten en deze binnen het eigen bedrijf af te zetten aan de consument. Om dit idee te verwezenlijken, bedachten Jasper en Afke Baukje een modulair winkelconcept waarmee ze zowel mede melkveehouders als consumenten willen inspireren.

POP3-aanvraag

Een bedrijfsovername in de agrarische sector is echter enorm kapitaal intensief en extra financiering voor investeringen is in deze tijd niet altijd even gemakkelijk. Dat is de reden waarom Boer Spierings kort na de overname een projectaanvraag indiende voor POP3 Brabant-subsidie. De subsidie werd toegekend. Afke Baukje zegt: "Als de POP3-subsidie er niet was geweest, had het project of in delen opgezet moeten worden opgezet, of we hadden alles jaren uitgesteld. Het opzetten van een korte keten waarbij je consumenten betreft moet je in één keer goed doen of niet, je hebt maar één kans om een eerste indruk te maken." Afke Baukje heeft de hele POP3-aanvraag en projectadministratie in eigen beheer uitgevoerd, zonder daarbij een intermediair te betrekken. "De samenwerking met Stimulus heb ik daarbij als erg prettig ervaren," benadrukt ze.

Stroomversnelling

Door de toekenning van de POP3 Brabant-subsidie kwam de realisatie van de korte keten en daarbij de ontwikkeling van een modulair winkelconcept in een stroomversnelling. De stal werd

verbouwd tot nieuwe landwinkel met vleeswerkingsruimte, slagerij, kaasverkoop en de mogelijkheid tot dag-horeca. Daarnaast werd er een veehouderijsysteem opgezet om stierkalfjes aan te houden voor opfok met weidegang en vond optimalisatie van de vleesverwerking op het eigen bedrijf plaats. Afke Baukje: "We hebben binnen het project ook veel aan promotie gedaan en interactieve manieren ontwikkeld om onze klanten te voorzien van informatie over de producten."

Modulair winkelconcept

Om zo'n waardeketen 2.0 succesvol uit te werken is het belangrijk dat de eigen producten goed en direct aan de consument afgezet kunnen worden. "Daarvoor hebben we een goed uitgedacht modulair winkelconcept ontwikkeld met een gezond financieel model. Om een volwaardig winkelassortiment te kunnen bieden, verkopen we naast onze eigen producten ook lokale en regionale producten, zoals groenten, jam en thee", vertelt Afke Baukje.

Fok en verwerking binnen eigen bedrijf

Een essentieel onderdeel van het project was het opzetten van een systeem om alle stierkalfjes die geboren worden op het eigen bedrijf op te fokken met weidegang in natuurgebieden en het vlees eveneens binnen het eigen bedrijf te verwerken en tot waarde te brengen. Verwerking vindt plaats door middel van dry aged-rijping. Dat is een proces waarbij het vlees in een speciale geklimatiseerde ruimte wordt gerijpt. Het krijgt daardoor een intensere smaak en malse textuur.

Afke Baukje beschrijft: "Om melk te produceren moet een koe om het jaar een kalf krijgen. Door de mannelijke kalfjes zelf op

"Het concept is kopieerbaar, maar men moet niet onderschatten hoe lang wij geknokt hebben om te kunnen doen wat we nu doen"

te fokken, wordt ook deze kringloop gesloten." De stierkalfjes worden 'ge-ost', oftewel gecastreerd en gaan de natuurgebieden in waar ze gedurende drie jaar worden aangehouden. Met het oog op de maatschappelijke discussie over een duurzamere en diervriendelijkere kalverindustrie is Boer Spierings een voorloper.

Transparantie

Boer Spierings wil mensen het vertrouwen geven in een goed stuk vlees. Een belangrijk onderdeel van het winkelconcept is dan ook transparantie. Door de start van een nieuwe landwinkel kan de gehele verwerking van het vlees uitgelicht worden. Afke Baukje vertelt: "De ruimtes in de winkel zijn hiervoor ook bewust ingedeeld met glazen wanden. Hierdoor stralen wij transparantie en eerlijkheid uit. Mensen zien de dieren op stal lopen achter de winkel of in de uiterwaarden van de Maas, ze zien ze hangen te rijpen in de cel en ze zien hoe ze uitgebeend en verwerkt worden. We hebben hier geen geheimen."

Korte waardeketen draagt bij aan duurzame landbouw en veeteelt (2/2)

Fysieke investering in verduurzaming en innovatie – Integraal duurzame toegevoegde waardeketen 2.0

Weet wat je eet

Wat betreft de slagerij maakt Boer Spierings duidelijke keuzes. Er wordt niet gekozen voor kant en klare producten en halffabricaten. Erwtensoepp is het enige product wat is voorgemaakt. Afke Baukje en Jasper geven hiermee een duidelijk signaal af: "Het is misschien niet de meest voor de hand liggende keuze, maar deze keuze is bewust. We willen dat de mensen zelf koken." Afke Baukje is ervan overtuigd dat dit de waarde die je aan voedsel hecht ten goede komt. Maar ook het gezondheidsaspect komt hierin naar voren. Je weet hierdoor precies wat je eet.

Kopieerbaar concept

Inmiddels is er binnen de sector breed kennisgenomen van dit modulaire winkelconcept. Momenteel wordt zelfs onderzocht of het nationaal uitgerold kan worden. Afke Baukje benadrukt: "Het concept is kopieerbaar, maar men moet niet onderschatten hoe lang wij geknokt hebben om te kunnen doen wat we nu doen. Het is niet zo dat je dit concept neerzet en dat het bedrijf morgen loopt. Meerwaarde creëren voor eigen producten is één, maar deze producten ook daadwerkelijk vermarkten vergt iedere dag heel hard werken." Wat de gesprekken met andere partijen zullen opleveren is momenteel nog onduidelijk. "Onze eigen identiteit behouden is daarbij het belangrijkste", sluit Afke Baukje af.

Toekomst

Ondanks dat de veehouderij niet altijd in een goed daglicht staat, staat Boer Spierings in de regio goed te boek. Afke Baukje geeft aan: "De veehouderij wordt steeds lastiger. Er komen steeds meer vragen rond verduurzaming en om het systeem aan te passen aan de marktvraag. Maar wij gaan met veel vertrouwen de toekomst

in. Wij zullen hierop voorsorteren en signalen blijven omzetten in concrete acties, zoals wij ook in dit project hebben gedaan. Onze intentie is om daarin altijd voorop te blijven lopen. Doordat je iedere dag in contact staat met de, soms kritische, consument zal dat ook wel moeten." Als vervolg daarop vertelt Afke Baukje: "Het volgende POP3 Brabant-project is inmiddels goedgekeurd." Het nieuwe project heet 'Meerwaarde uit de kringloop van de Blauwe Brabander voor ecologie, maatschappij en economie'. Op dit moment zet Boer Spierings nog altijd melk af naar Friesland Campina. In de toekomst zal dit niet anders zijn, maar Boer Spierings is voornemens deze afzet te minimaliseren door de kaasproductie op te schalen. De capaciteit moet hiervoor worden uitgebreid en het restproduct van deze kaas, de wei, zal met een automatisch systeem worden teruggevoerd aan het jongvee en de kalfjes. "Met de subsidie uit het nieuwe project hebben we hiervoor inmiddels een nieuwe kaasmakerij aangeschaft", vertelt Afke Baukje vol trots.

Kringloopwijzer helpt agrarische emissies verminderen (1/2)

Kennisoverdracht aan agrariërs – De bodemwijzer

De Nederlandse zuivelsector wil zich graag op een duurzame manier blijven ontwikkelen. Een van de instrumenten die zij inzet om een duurzame melkproductie te stimuleren, is de kringloopwijzer. Deze geeft de relatie aan tussen bodem, voer, koe en mest. Melkveehouders zijn verplicht om met behulp van zo'n kringloopwijzer de mineralenefficiëntie op het bedrijf in beeld te brengen en daarmee aan te tonen dat de hoeveelheid voer die de veestapel opeet en de gewasopbrengst per hectare met elkaar in balans zijn. Pascal Peeters van Peeters Financieel Advies ziet echter nog veel meer potentie in de kringloopwijzer als managementtool waarmee de melkveehouder zelf zowel op financieel als mestniveau winst kan behalen. De informatie die opgehaald wordt, kan ingezet worden voor het verminderen van emissies van nitraat, fosfaat en koolstof. Aanleiding voor Peeters om samen met Bram den Hollander – onderaannemer en directeur van IDV Advies Zuidwest – een POP3-projectaanvraag te doen voor kennisoverdracht aan agrariërs.

Project: Peeters Financieel Advies – Bodemwijzer

Projectpartners:

Peeters Financieel en Vastgoedadvies

Looptijd:

15 mei 2016 – 23 maart 2020

Financiering:

Europa: € 220.635

Privaat: € 64.335

Peeters en Den Hollander komen elkaar geregeld in het veld tegen. Beide zijn voorlopers in het combineren van mineralenbenutting en goed bodembeheer. Deze activiteiten versterken elkaar en zijn niet los van elkaar te zien. Door de benutting van de mineralen te verbeteren, verminderen de emissies naar grond- en oppervlaktewater. Peeters legt uit: “Het is heel simpel. Als een koe meer voedingsstoffen uit de bodem kan halen door de benutting van de mineralen te verbeteren, dan hoeft de ondernemer minder krachtvoer aan te schaffen. Dat is beter voor de portemonnee. Tegelijkertijd wordt de integrale kringloop op het bedrijf verbeterd en verminderen de emissies naar grond- en oppervlaktewater.”

Schat aan informatie

Het project ‘Bodemwijzer’ is bedoeld om agrariërs inzicht te geven in de mogelijkheden die de kringloopwijzer biedt en hen te stimuleren deze bedrijfsmatig in te zetten. Peeters: “Momenteel worden de meeste kringloopwijzers ingevuld door de voerleveranciers of externe adviseurs. Het gaat er bij melkveehouders vooral om dat ze voldoen aan de normen die de zuivelindustrie stelt. Met de schat aan informatie die de kringloopwijzer verder nog oplevert, doen ze niets. Wij wilden hen zelf laten ervaren dat de kringloopwijzer gebruikt kan worden als managementtool waarmee hun bedrijfsvoering efficiënter uitgevoerd kan worden.”

De ambitie van Peeters en Den Hollander rijkt verder dan de melkveesector. Ook andere agrarische ondernemers, zoals varkenshouders met maisland en akkerbouwers worden in het project meegenomen. Peeters licht toe: “Voor elke agrariër geldt dat een afweging van de kosten en baten zicht geeft op het financieel perspectief. In het project nemen we hem actief mee in het

financiële voordeel dat door goed gebruik van de kringloopwijzer kan worden behaald.” Daar ligt ook duidelijk een drijfveer van Peeters. Met een achtergrond als boerenzoon, een studie aan de HAS Hogeschool en werkervaring in de accountancy, wil hij agrarische ondernemers helpen ondernemen; hen tools aanbieden en inzicht geven in hoe het ook zou kunnen.

Voeten in de klei

Den Hollander legt uit dat het traject een praktische en interactieve insteek heeft: “We zijn bij alle deelnemende ondernemers gestart met een nulmeting van de kringloopwijzer. Vanaf dat uitgangspunt hebben we in een zestal ‘Bodemwijzer’-bijeenkomsten informatie gegeven over hoe en waar verbeterpunten te behalen zijn. In kleine groepen kregen de agrariërs kennis van beschikbare maatregelen en innovaties en hebben zij een kringloopwijzer, bodemwijzerplan en een organische stofbalans voor het eigen bedrijf gemaakt. Vervolgens zijn ze in hun eigen bedrijf aan de slag gegaan met de maatregelen. Daarnaast hebben we demodagen georganiseerd om teelttechnieken te bestuderen op het veld, zijn bodemonderzoeken verricht en zijn de gewassen gemeten en gewogen. Alle deelnemers waren enorm gemotiveerd om zelf met de tools te kunnen werken. Dat is ook wat bodemwijzer zo sterk maakt. De theorie wordt afgewisseld met daadwerkelijk met de voeten in de klei staan bij de ondernemer, kijken hoe de bodem er uit ziet.” Peeters voegt toe: “Hoe langer de cursus loopt, hoe meer onze rol verandert van adviseur naar gesprekleider. De deelnemers leren van elkaar. Ze maken elkaar enthousiast om nieuwe maatregelen op te pakken. Dat is ook juist de doelstelling.”

“Hoe langer de cursus loopt, hoe meer onze rol verandert van adviseur naar gesprekleider”

Moeilijke start

Toch kende het ‘Bodemwijzer’-project een moeilijke start. De sector heeft de afgelopen tijd met veel nieuwe wetgeving te kampen gekregen. Daardoor was er bij een groot deel van de agrarische ondernemers weerstand om deel te nemen. “Voor ons is de toegevoegde waarde van de bodemwijzer helder, maar voor de agrarische ondernemer voelt het als de zoveelste verplichting. En met name een veehouder brengt het in verband met de verplichting die vanuit de zuivelindustrie is opgelegd. Het was dus niet gemakkelijk om onze doelgroep vanaf de start te overtuigen. We hebben het project kenbaar gemaakt door aanwezig te zijn op verschillende beurzen en daar uit te leggen dat het een hulpmiddel is en geen verplichting. Daarnaast werkt mond-tot-mond reclame heel goed. We hebben ondernemers nadrukkelijk uitgenodigd met de boodschap ‘niet geschoten is altijd mis’ en uiteindelijk is het goed gekomen”, aldus Den Hollander.

Kringloopwijzer helpt agrarische emissies verminderen (2/2)

Kennisoverdracht aan agrariërs – De bodemwijzer

Vliegwiel

Peeters en Den Hollander hadden al langer het idee om iets met de kringloopwijzer te doen. “Maar het was een beetje het kip en ei verhaal”, geeft Peeters aan. “Om zo’n traject goed op te kunnen zetten, is wel een investering nodig en de doelgroep moest eerst nog van de toegevoegde waarde overtuigd worden. De POP3-subsidie heeft ons de ondersteuning geboden om het project van de grond te krijgen. Het is echt een vliegwiel geweest om alles op gang te brengen. Toen zeiden we tegen elkaar “We gaan ervoor!”

Nog lang niet klaar

Inmiddels zijn alle doelstellingen van het project bereikt en is het basistraject gereed. “Wij staan klaar om de bodemwijzer verder uit te rollen en nieuwe reeksen bijeenkomsten neer te zetten”, zegt Peeters trots. Daarnaast willen verschillende oud-deelnemers graag een vervolg. Dat zijn we aan het voorbereiden, waarbij we ook kijken naar nieuwe actuele onderwerpen. Het POP3-project mag dan wel zijn vastgesteld en afgerond. Wij zijn nog lang niet klaar met de bodemwijzer”, sluit Peeters vol energie af.

Projectwebsite: peetersadvies.com

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Vlaanderen.

FOTO'S

De Laarhoeve BV, Spierings Melkvee, Peeters Financieel en Vastgoedadvies, Stimulus Programmamanagement

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2021 Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

VAN EURO TOT ONDERZOEK

Jaarverslag CrossRoads2 2020

Inleiding
pagina 2

Highlights
pagina 3

Projecten
pagina 4

Inleiding

CrossRoads2 is een project wat tot stand is gekomen binnen het Europese programma Interreg Vlaanderen-Nederland 2014-2020. Het project is gericht op het stimuleren van duurzame grensoverschrijdende samenwerkingen rond kansrijke innovatieprojecten tussen KMO/MKB-bedrijven in Vlaanderen en Zuid-Nederland (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg). Gedurende de looptijd van het project, hebben zo'n 200 bedrijven uit Vlaanderen en Zuid-Nederland samenwerkingen opgezocht wat heeft gezorgd voor een toegevoegde economische en maatschappelijke meerwaarde in de Vlaams-Nederlandse grensregio.

CrossRoads2 heeft KMO's en MKB'ers ondersteuning geboden in de vorm van matchmaking, subsidiemogelijkheden en follow-up. Het project richtte zich op bedrijven met goede, innovatieve en technisch haalbare projectideeën die graag grensoverschrijdend samenwerken met andere KMO/MKB-bedrijven.

Binnen het project bestaan twee subsidie instrumenten: subsidie voor haalbaarheidsstudies om de technische of commerciële haalbaarheid aan te tonen en subsidie voor innovatieprojecten gericht op het demonstreren van een nieuw proces of product of daaraan gekoppelde dienst.

Wist u dat...

- CrossRoads2 in 2020 succesvol werd afgesloten met een digitaal eindverslag? De omstandigheden rondom de coronapandemie maakten het helaas onmogelijk om het slotevent fysiek plaats te laten vinden. De eindpublicatie neemt u mee in de successen, uitdagingen en lessons learned van het project. Dit verslag vindt u [hier](#).
- CrossRoads2 de afgelopen vier jaar 118 projecten ondersteund heeft? Dit aantal bestaat uit 75 innovatieprojecten en 43 haalbaarheidsstudies. Hierdoor hebben 202 Vlaamse en Nederlandse KMO's/ MKB'ers steun ontvangen.
- Er in samenwerking met de Universiteit Hasselt een studie werd uitgevoerd naar de economische en maatschappelijke impact van CrossRoads2 in de Vlaams-Nederlandse grensregio? Daaruit bleek onder meer dat de jaarlijkse toegevoegde economische meerwaarde voor alle CrossRoads2-bedrijven op 16 miljoen euro wordt geschat. Bovendien leidde 66% van de projecten tot het gewenste prototype en 16% tot een rechtstreeks vermarktbaar product of dienst.
- Er in 2020 een nieuwe website werd gelanceerd voor CrossRoads2 waarop alle projecten en resultaten in kaart zijn gebracht? Neem hiervoor een kijkje op crossroads2.eu.
- In 2020 een spin-off van CrossRoads2 werd opgestart? Met CrossRoads2 Sustainable Energy worden opnieuw grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden tussen KMO/ MKB-bedrijven in Vlaanderen en Zuid-Nederland gestimuleerd. De focus ligt in dit project echter op innovatieprojecten rond duurzame energie, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie die een rechtstreekse impact hebben op de CO2-reductie in de Vlaams-Nederlandse grensregio. Verder in dit jaarverslag vindt u meer inhoudelijke informatie over deze spin-off.

Highlights

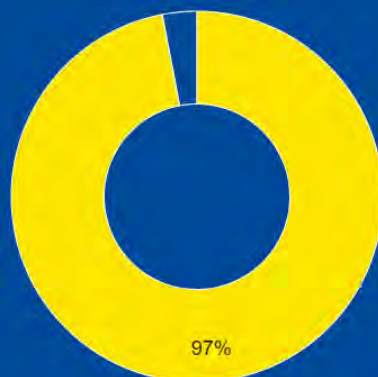
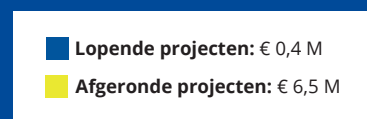
€ 7.388.162
Verleende subsidie

€ 16.749.122
Investering

118
Projecten

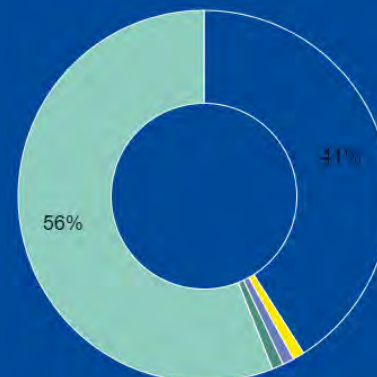
202
Ondersteunde organisaties

Uitputting subsidiebudget

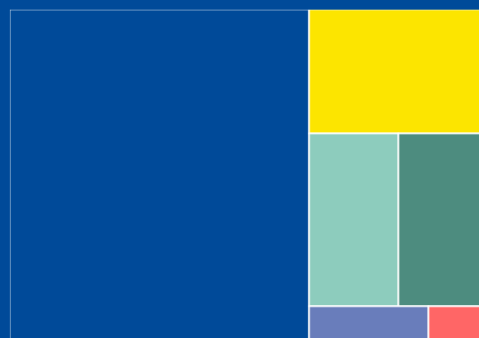

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie

Projectfinanciering

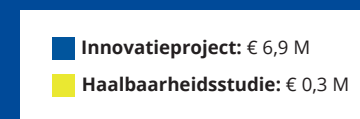

Topcluster

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Instrument

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Projecten in de schijnwerpers

**Hightech productieomgeving
voor circulaire en innovatieve
garagedeuren**

Hout en aluminium vloeien
samen in innovatieve deur

Redox

Drones sporen corrosie op

Hout en aluminium vloeien samen in innovatieve deur

Hightech productieomgeving voor circulaire en innovatieve garagedeuren

Hoewel raam- en deurkozijnen nog vaak in aluminium worden uitgevoerd, vraagt de consument steeds vaker naar cross-over deuren met aluminium kozijnen en houten panelen die design, duurzaamheid en kwaliteit combineren. Een uitdaging voor het Nederlandse Different Doors, maar in samenwerking met het Vlaamse Ateliers Doumen Kinrooi (ADK) heeft de producent van garage- en voordeuren de handen uit de mouwen gestoken om aan de klantwens te voldoen.

Project:
Hightech
productieomgeving voor
circulaire en innovatieve
garagedeuren

Projectpartners:
Different Doors, ADK

Looptijd:
1 november 2019 – 31 augustus 2020

Financiering:
Europa: € 132.672
Privaat: € 141.725

De productie van zulke innovatieve cross-over poorten en deuren brengt verschillende uitdagingen met zich mee. Om te beginnen moet de producent zijn productieomgeving zo inrichten dat hij zowel aluminium kozijnen kan produceren als houten deurbladen. Dat zijn twee aparte specialismen, wat minder rendabel is dan een focus op één van de twee. Daarnaast omvat het productieproces twee verschillende materialen met verschillende eigenschappen die vragen om een andere benadering. Het maken van de aansluiting tussen het houten deurblad en het aluminium kozijn is een technische uitdaging. Tenslotte, vraagt een dergelijke maatwerkdeur om een intensieve samenwerking tussen verschillende leveranciers, zowel op het logistieke- als technische vlak. Dit samenspel kost veel tijd en dat staat vaak haaks op de verwachting van de klant die een totaalproduct verwacht binnen een relatief korte levertermijn.

Een cross-over samenwerking

Om de genoemde uitdagingen het hoofd te bieden, besloot Different Doors de samenwerking aan te gaan met ADK. Sil Kuppens, eigenaar van Different Doors vertelt: “Onze expertise is hout, terwijl ADK specialist is in aluminium poorten en deuren. Door samen te werken, konden we onze kennis op het vlak van materiaaleigenschappen bundelen en een houten deur met aluminium kozijn ontwikkelen. Binnen het project hebben we veel van elkaar kunnen leren en zijn we samen tot nieuwe inzichten gekomen.”

Integratie in de bedrijfsprocessen

“Het is ons gelukt is om een innovatieve en circulaire cross-over deur te ontwikkelen die helemaal afgestemd kan worden op de klant”, merkt Kuppens tevreden op. “Daarnaast hebben we binnen het project ook het hele productieproces gedigitaliseerd en afgestemd op elkaar. Het is nu volledig geïntegreerd in onze eigen

bedrijfsprocessen en in die van ADK. Daardoor kunnen we de klant een kortere doorlooptijd garanderen.”

Sprong gewaagd dankzij CrossRoads2-subsidie

Beide projectpartners zijn heel trots op het eindproduct, maar geven aan de weg ernaartoe ook heel mooi te vinden. “Je ziet samen hoe er telkens stappen gezet worden. Deze intensieve manier van samenwerken met een externe partner is helemaal anders dan wat we gewend waren, maar tegelijkertijd heel leuk.” Over de toegevoegde waarde is Kuppens duidelijk: “Met de steun van CrossRoads2 konden we de risico's die gepaard gaan met het ontwikkelen van een nieuwe product wegnemen en kwam de samenwerking met ADK sneller van de grond. De subsidie was voor ons het duwtje in de rug om de sprong in het diepe te wagen. Daarnaast heeft de toegankelijke begeleiding en goede ondersteuning vanuit het CrossRoads2-team bijgedragen aan het positieve verloop van ons project.”

Een lange termijn relatie

“Met dit project zijn we een commitment aangegaan met ADK om op lange termijn samen te werken”, aldus Kuppens. “We hebben een innovatief product ontwikkeld, maar daar houdt het uiteraard niet bij op. Een product kan en moet verder evolueren op basis van nieuwe klantbehoeften en nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van automatisering, veiligheid en duurzaamheid. We zullen elkaar blijven uitdagen en ons product verder optimaliseren.”

*“Met dit project zijn we een
commitment aangegaan om op lange
termijn samen te werken”*

Drones sporen corrosie op

Redox

De inzet van drones voor allerlei doeleinden neemt toe en ook in de professionele industrie zijn ze niet meer weg te denken. Zo kan het voor bedrijven interessant en tijdsbesparend zijn om met drones in- en outdoor inspecties uit te voeren waarmee defecten op constructies tijdig gedetecteerd worden. Het Vlaamse Airobot en het Nederlandse Avular deelden de ambitie om een drone te ontwikkelen die corrosie op kan sporen. Zij sloegen de handen ineen binnen het CrossRoads2-project 'Redox'.

Project: Redox

Projectpartners:

Avular BV, Airobot

Looptijd:

1 april 2019 – 31 augustus 2020

Financiering:

Europa: € 125.049

Rijk: € 2.615

Provincie Noord-Brabant: € 1.369

Overig publiek: € 5.561

Privaat: € 164.495

De markt voor outdoor inspecties is al enige tijd interessant, maar ook de vraag naar indoorinspecties stijgt. Zo speelt binnen de petrochemische industrie het vraagstuk of inspecties in tanks door drones uitgevoerd kunnen worden. Het inspecteren van de binnenzijde op corrosie is een omvangrijke, tijdrovende en risicovolle klus. In andere sectoren wil men drones inzetten voor bijvoorbeeld inspectie van installaties. Nu moeten daarvoor steigers geplaatst worden waar vandaan inspecteurs de constructie meter voor meter gaan inspecteren. Door dit werk door drones te laten uitvoeren, kan voorkomen worden dat installaties meerdere dagen tot weken stil liggen.

Complex

Indoor corrosie-inspecties laten uitvoeren door een drone is echter behoorlijk complex. Ten eerste worden de positiebepaling en navigatie van drones geregeld op basis van GPS-coördinaten. In een binnenruimte is niet of nauwelijks een GPS-signaal aanwezig. Ten tweede volstaan huidige camerasystemen niet om afwijkingen van corrosie te detecteren.

Perfekte match tussen twee dronebouwers

Airobot en Avular hebben samen een innovatieve oplossing ontwikkeld om drones toch geschikt te maken voor dit soort inspecties. Jan Leyssens, Chief Operations Officer (COO) bij Airobot: "Wij hebben een samenwerking met Avular opgezocht omdat zij een oplossing hadden gevonden om indoor met drones te kunnen vliegen. Ze hebben expertise ontwikkeld op indoor navigatietechnieken. Wij richten ons juist op de sensor kant van de drone, met andere woorden de camera. Binnen onze eigen expertise hebben we onderzocht of we in staat zijn om corrosie te detecteren

met hyperspectrale technologie. Het menselijk oog ziet maar drie kleuren: rood, groen en blauw. Hetzelfde geldt voor een gewone kleuren camera. Een hyperspectrale camera neemt honderden kleuren waar, binnen en buiten het voor de mens zichtbare kleurspectrum. Hierdoor komen verschillen aan het licht die met het blote oog niet te zien zijn. Een hyperspectrale camera gebruikt heel veel verschillende golflengtes van het elektromagnetisch spectrum om het oppervlak van een materiaal te bekijken."

De samenwerking met Avular was volgens Leyssens de perfecte match: "Het was echt een meerwaarde om met een andere dronebouwer hieraan te werken. Samen zijn we gekomen tot de best mogelijke oplossing."

Ondanks corona geslaagd

"Door de coronamaatregelen moesten we onze testfase beperken tot een vliegtuighangar en de testlocatie bij DronePort. Onze wens om te testen op locatie bij bedrijven is helaas niet in vervulling gegaan." Ondanks deze beperkingen, is het doel van het project behaald. Leyssens licht dit toe: "We hebben een zogenaamde 'payload' ontworpen, die onder de drone hangt. Deze is in staat om corrosie te detecteren in tanks. De hyperspectrale technologie kan voor ieder object dat gevoelig is voor corrosie ingezet worden. Denk bijvoorbeeld aan bruggen, windmolens en chemische installaties. Deze brede toepasbaarheid opent voor ons deuren naar nieuwe markten."

"CrossRoads2 stelde ons in staat om met beperkte middelen een proof of concept te realiseren waarmee we kunnen demonstreren dat ons idee potentie heeft"

Het vervolgproces

Met de ontwikkelde basistechnologie zullen Airobot en Avular voortbouwen op een inzetbaar product. De volgende uitdaging voor de projectpartners is om verschillende types roest te gaan classificeren met behulp van artificiële intelligentie.

CrossRoads2 maakt ideeën realiseerbaar

Jan Leyssens is enthousiast over de steun vanuit CrossRoads2: "CrossRoads2 stelde ons in staat om met beperkte middelen een proof of concept te realiseren waarmee we kunnen demonstreren dat ons idee potentie heeft. De financiële steun vanuit het project heeft ons over de streep getrokken om door te pakken. Ook heeft CrossRoads2 de zoektocht naar de juiste buitenlandse partner aanzienlijk vereenvoudigd."

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Vlaanderen.

FOTO'S

Airobot, Different Doors, Stimulus Programmamanagement

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2021 Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

VAN EURO TOT GRENSVERVAGING

Jaarverslag CrossRoads2 Sustainable Energy 2020

Inleiding
pagina 2

Interviews
pagina 3

Inleiding

CrossRoads2 Sustainable Energy ging in augustus 2020 van start en vloeide voort uit CrossRoads2 (2015-2020). Het is een project binnen het Europese programma Interreg Vlaanderen-Nederland dat grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden stimuleert tussen KMO/MKB-bedrijven in Vlaanderen en Zuid-Nederland (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg). De nadruk ligt op innovatieprojecten rond duurzame energie, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie die een rechtstreekse impact hebben op de CO2-reductie in de grensregio.

Het project richt concreet op een reductie van 200 ton CO2 per jaar per deelproject, met als start de marktintroductie van de ontwikkelde technologie (ter vergelijking: de koolstofvoetafdruk van een inwoner in Vlaanderen bedraagt jaarlijks 20 ton CO2). De kerntaak van CrossRoads2 Sustainable Energy bestaat uit het stimuleren van innovaties door middel van:

- Matchmaking: het samenbrengen van bedrijven (eventueel aangevuld met kennisinstellingen) en het opzetten en begeleiden van Vlaams Zuid Nederlandse consortia die samen projecten opzetten in het kader van een koolstofarme economie;
- Subsidie voor innovatieprojecten met een directe focus op CO2-reductie: financiële ondersteuning van innovatieve samenwerkingsverbanden tussen ten minste één MKB uit Zuid-Nederland en ten minste één kmo uit Vlaanderen (50%, maximaal € 150.000);
- Follow-up: een vervolg geven aan deze projecten en het proactief meedenken naar vervolgstappen en valorisatie van de opgedane kennis.

Naar verwachting zal CrossRoads2 Sustainable Energy negentien innovatieprojecten opleveren waaraan 38 KMO/MKB-bedrijven deelnemen. Het project richt zich concreet op een reductie van 200 ton CO2 per jaar per deelproject, met als start de marktintroductie van de ontwikkelde technologie.

Wist u dat...

- Op 29 oktober 2020 het project CrossRoads2 Sustainable Energy en tevens de eerste call officieel is geopend door Hilde Crevits (Vlaamse minister van Economie & Innovatie) en Martijn van Gruijthuijsen (Gedeputeerde van de provincie Noord-Brabant) tijdens het [online webinar & matchmaking event van CrossRoads2 Sustainable Energy – ConnectSME](#). Na deze online startbijeenkomst vonden zo'n 130 matchmakings tussen KMO's en MKB'ers plaats.
- Tussen 29 oktober 2020 en 14 december 2020 de eerste call werd opengesteld met een subsidiebudget van € 1.350.000. Aan zeven van de negen ingediende innovatieprojecten zal een subsidie worden toegekend. De projectbeschrijvingen zullen in 2021 verschijnen op de [website van CrossRoads2 Sustainable Energy](#).
- Ellen Theeuwes na het succes van CrossRoads2 besloten heeft ook haar rol als voorzitter voort te zetten in CrossRoads2 Sustainable Energy. Verder in dit [jaarverslag](#) vertelt zij over de ambities van het project, de kansen voor bedrijven en de uitdagingen.
- Flux50 als nieuwe projectpartner het consortium van CrossRoads2 Sustainable Energy versterkt heeft? Flux50 is de Vlaamse speerpuntcluster voor energie. Directeur Frederik Loecx licht verder in dit [jaarverslag](#) zijn verwachtingen over het project CrossRoads2 Sustainable Energy toe.

In de schijnwerpers

A portrait of Ellen Theeuwes, a woman with curly brown hair, wearing a grey blazer over a brown top. The background is a plain, light-colored wall.

Voorzitter Ellen Theeuwes

De ambities, kansen en
uitdagingen van CrossRoads2
Sustainable Energy

A portrait of a man with short blonde hair, wearing a light-colored shirt. The background is slightly blurred, showing what appears to be an office or meeting room setting.

Projectpartner Flux50

Flux50 versterkt consortium
binnen CrossRoads2
Sustainable Energy

De ambities, kansen en uitdagingen van CrossRoads2 Sustainable Energy (1/2)

Voorzitter Ellen Theeuwes

Elf jaar geleden ging het project CrossRoads voor het eerst van start. Zes jaar later kwam er een vervolg met CrossRoads2. Het succesvolle verloop van deze projecten deed de ambitie groeien om met dezelfde ploeg een vervolgtraject uit te bouwen, maar dan wel met een specifieke focus op alles wat te maken heeft met duurzame energie. Ellen Theeuwes is voorzitter van de Stichting CrossRoads2 en zet nu die rol voort in CrossRoads2 Sustainable Energy. Ze vertelt over de ambities van het project, de kansen voor bedrijven en de uitdagingen.

De toekomst is duurzaam

De klimaatdoelstellingen staan zowel in Vlaanderen als Nederland hoog op de agenda en de energietransitie speelt daar een cruciale rol in. Met CrossRoads2 Sustainable Energy kan de grensregio laten zien wat ze in haar mars heeft. Theeuwes vertelt met enthousiasme: "Ik ben ontzettend blij met dit thematische vervolgtraject op CrossRoads2. Duurzame ontwikkeling is belangrijk voor onze regio en dat wordt het in de toekomst nog veel meer. Ik hoefde dan ook niet lang nadenken toen ik werd gevraagd om het voorzitterschap voort te zetten. De pers schrijft veel over wat allemaal mis loopt in het hele klimaatgebeuren. Nu krijgen we de kans om aan te tonen dat er ook veel goede initiatieven en ideeën bestaan die bovendien haalbaar en realistisch zijn. Er kunnen wel degelijk verdienmodellen opgebouwd worden die in de toekomst zelfstandig kunnen functioneren."

Sterkere concurrentiepositie voor de regio

Het project stelt de duidelijke doelstelling om jaarlijks een CO₂-reductie van 200 ton per innovatieproject te realiseren. Over de maatschappelijke en economische meerwaarde van het project valt dan ook niet te twisten volgens Theeuwes: "Voor de samenleving heeft het project echt een meerwaarde. Het heeft een positieve invloed op het klimaat en we versterken de concurrentiekracht van de regio met meer economische groei en tewerkstelling. Er bevinden zich heel wat mooie bedrijven en kansrijke projecten in onze regio waar we ook internationaal mee uit kunnen pakken. Zo kunnen we ons positioneren als belangrijke pool van innoverende bedrijven binnen dit domein."

Groei kansen voor ondernemers

Ook voor de ondernemer zelf valt er heel wat uit te halen. Theeuwes licht toe: "Voor KMO's/MKB'ers is het vaak moeilijk om samenwerkingspartners te vinden. Deze ondernemingen hebben niet altijd toegang tot de buitenlandse markt of hebben geen tijd om zelf op zoek te gaan. Onze projectpartners faciliteren die matchmaking via hun brede netwerk. Zij doen het grondwerk en brengen Vlaamse met Nederlandse bedrijven in contact en vice versa."

Maar daar stopt het volgens Theeuwes niet: "We begeleiden KMO's/MKB'ers ook bij het beter formuleren van hun businessplan, hun verdienmodel of bij het vermarkten van hun product of dienst. Het gaat veel verder dan het binnenhalen van een subsidie. We willen dat het innovatieproject en de samenwerking nadien niet stil valt, maar zich verder kan ontwikkelen zonder onze hulp. En zelfs als de aanvraag niet wordt goedgekeurd, om welke reden dan ook, ben ik ervan overtuigd dat die KMO's/MKB'ers er altijd iets positiefs van opsteken."

Het voorzitterschap

Als voorzitter zet Theeuwes zich mede in voor de bekendmaking van het project en waakt ze over het goede verloop. Theeuwes vult aan: "Ingediende innovatieprojectaanvragen worden eerst door de Raad van Advies, experts in hun vakgebied, grondig geanalyseerd en beoordeeld. Niet alleen de technische maar ook de economische haalbaarheid en impact worden beoordeeld, waarna zij in consensus de Raad van Bestuur adviseren om innovatieprojecten goed of af te keuren. Daar bespreken we de aanbevelingen van de Raad van Advies en nemen een finale beslissing. Het is mijn taak om ervoor te zorgen dat onze corporate governance op de juiste manier

"Ik hoop dat we met dit project het succes van CrossRoads2 kunnen overtreffen"

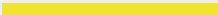
wordt ingevuld en ik zie het ook als mijn rol om ervoor te zorgen dat iedereen gemotiveerd blijft, dat er genoeg innovatieprojecten worden aangemeld, dat we de zogenaamde Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's) van het Interreg-programma halen en dat er zoveel mogelijk een gelijke verdeling van gesubsidieerde projecten is tussen de regio's die het project mee financieren."

Grensoverschrijdend samenwerken

Als voorzitter heeft Theeuwes de afgelopen jaren nauw mogen samenwerken met de verschillende projectpartners in Vlaanderen en Nederland. Theeuwes vindt deze ervaring vooral leerzaam: "Vlaamingen en Nederlanders mogen dan wel buren zijn en op papier dezelfde taal spreken, toch zijn we verschillend en kunnen we veel van elkaar leren. De Vlamingen kunnen wat opsteken van de Nederlandse directheid, terwijl de Nederlanders wat meer mogen overnemen van de actiegedrevenheid van de Vlamingen door soms minder lang te blijven hangen in discussies rond processen. De samenwerking tussen de projectpartners heeft zich de voorbije jaren gevormd en die loopt bijzonder goed doordat nog altijd dezelfde mensen betrokken zijn. We voelen en vullen elkaar zeer goed aan."

De ambities, kansen en uitdagingen van CrossRoads2 Sustainable Energy (2/2)

Voorzitter Ellen Theeuwes

Administratieve uitdagingen

CrossRoads2 Sustainable Energy heeft veel te bieden, maar de administratieve last die er voor de ondernemers bij komt kijken, mag niet onderschat worden. Dat vormt de grootste uitdaging volgens Theeuwes: "Het is echt belangrijk dat het papierwerk juist is. KMO's/ MKB'ers moeten er rekening mee houden dat dit tijd en aandacht vraagt. De projectpartners ondersteunen de bedrijven daarin en volgen alles stelselmatig mee op, maar het is vooral aan de KMO's/ MKB'ers om hier voldoende oog voor te hebben. In overleg met het Interreg-programmasecretariaat hebben we ten opzichte van het verleden al enkele stappen vooruit gezet naar vereenvoudiging van de administratieve lasten, maar er kan en moet zeker nog een verbeteringslag komen in de toekomst."

Eerste projectaanvragen veelbelovend

Het CrossRoads2 Sustainable Energy project loopt nog tot 2022. Deze korte periode is volgens Theeuwes ook een uitdaging. "Het vorige traject van CrossRoads2 was langer en het duurde toen even om het goede ritme en voldoende geschikte projecten te vinden. Aan het einde van het project moesten we echter gas terug nemen. Maar dat gaat gelukkig nu al beter. In de eerste call van CrossRoads2 Sustainable Energy was het aantal projecten en de kwaliteit ervan goed en konden we bijna het volledige subsidiebedrag toewijzen. Ik kijk uit naar de uitwerking ervan en het vervolg. Alle goedgekeurde projecten zullen we in de loop van de komende maanden uitlichten op de [website van CrossRoads2 Sustainable Energy](#)." Theeuwes sluit het interview ambitieus af: "Ik hoop dat we met CrossRoads2 Sustainable Energy het succes van CrossRoads2 kunnen overtreffen."

Flux50 versterkt consortium binnen CrossRoads2 Sustainable Energy (1/2)

Flux50

Vanwege de specifieke focus op het thema duurzame energie, was er binnen het CrossRoads2 Sustainable Energy project behoefte aan een extra consortiumpartner die over de nodige expertise en knowhow beschikt. De keuze viel op Flux50, het Vlaamse speerpuntcluster voor energie. Frederik Loeckx, directeur van Flux50, deelt zijn verwachtingen over het project, de kansen voor bedrijven en het belang van samenwerken.

Ijkpunt voor duurzame energie

In Vlaanderen speelt Flux50 een verbindende rol rond alles wat met energie en energietransitie te maken heeft. Het ledenbestand bestaat uit meer dan 200 grote en kleine bedrijven, kennisinstellingen en overheden die bezig zijn op het gebied van duurzame energie. Als energiecluster weet Flux50 als geen ander wat innovatief is in dit domein en waar nog grote sprongen te maken zijn. Binnen het consortium is het dan ook hun voornaamste taak om informatie aan te reiken over wat duurzame energie is en de haalbaarheid en innovatiegraad van projecten in te schatten. Daarnaast neemt Flux50 de organisatie van evenementen voor zijn rekening vanwege de terreinkennis en het brede netwerk van het cluster.

Voor Loeckx zelf is CrossRoads niet onbekend en die voorkennis is nu voor hem erg waardevol: "In een ver verleden heb ik nog meegewerkt aan de voorloper van CrossRoads, het kennisvoucherprogramma. Tijdens het eerste CrossRoads-project nam ik zelf deel als aanvrager van een innovatieproject, met een spin-off van de KU Leuven. Ik heb toen aan den lijve ondervonden hoe je een aanvraag opstelt."

Interregionale klimaataanpak

De klimaatuitdagingen waarmee we geconfronteerd worden, zijn gigantisch. Het is een logische stap dat we daarvoor grensoverschrijdend samenwerken, vindt Loeckx. "De uitdagingen overstijgen de landsgrenzen, het zou vreemd zijn als samenwerkingen stoppen aan de grens. Voor een bedrijf uit Belgisch Limburg is het soms eenvoudiger om met een bedrijf uit Nederlands Limburg samen te werken dan met een West-Vlaams bedrijf."

Maar gemakkelijker is het zeker niet altijd. "Als ondernemer word je plotseling geconfronteerd met Nederlandse wetgeving waaraan je moet voldoen. Je wordt uit je comfortzone getrokken en dat geeft een bijkomende uitdaging. Maar uit zo'n samenwerking komen nieuwe inzichten voort die uiteindelijk alleen maar positief zijn en die de impact van een product vergroten. Zulke ervaringen doe je niet op als je onder de Vlaamse (of Nederlandse) kerktoeren blijft hangen", merkt Loeckx op.

Samenwerken is hier het sleutelwoord. Zo vult Loeckx aan: "Ik zeg altijd dat samenwerken bestaat uit drie werkwoorden. Je moet werken en samenwerken, maar samen is ook een heel werkwoord. Daarvoor moet je vertrouwen opbouwen."

Coronadrempeel

De coronasituatie bemoeilijkt echter het opbouwen van zo'n vertrouwensrelatie. "Alles wijst erop dat CrossRoads2 Sustainable Energy even succesvol zal zijn als zijn voorgangers, maar praktisch is het niet," zegt Loeckx. "Het project draait om grensoverschrijdende samenwerking en laten nu net die grenzen gesloten zijn. Dat is niet bevorderlijk om een partner te leren kennen en een lange termijnrelatie op te bouwen. Mijn gevoel is dan ook dat er op dit moment meer bedrijven deelnemen die elkaar voorafgaand aan het project al kenden. Dat koppelen van nieuwe bedrijven vormt de grootste uitdaging nu. Maar ondanks deze bijzondere situatie, zijn er al interessante innovatieprojecten ingediend en mooie samenwerkingen tot stand gekomen."

Maatschappelijke impact

Naar de resultaten van die projecten wordt reikhalzend uitgekeken, want die zullen een positieve impact hebben op elk niveau. Loeckx

"De subsidie is de olie die ervoor zorgt dat de versnellingsbak niet kapot gaat. Als de machine eenmaal draait, maakt de samenwerking het echte verschil"

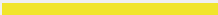
licht toe: "CrossRoads2 Sustainable Energy wil de CO2-reductie in de grensregio verlagen door nieuwe technologieën te creëren. Binnen een aantal jaar zal die impact zich weerspiegelen in nieuwe product- en dienstencombinaties waar de twee regio's wel bij varen."

"Vlamingen en Nederlanders zullen daar niet direct iets van merken en dat is ook niet nodig", denkt Loeckx. "De beste technologie is die waar je niets van merkt. Wat niet wil zeggen dat mensen zich niet bewust moeten zijn van de meerwaarde van projecten zoals CR2SE. Uiteindelijk moeten ze er natuurlijk wel voordeel bij hebben, maar op weg er naartoe mag hun comfort er niet onder lijden. Het zou voor hen niet mogen uitmaken hoe en wanneer hun voertuig wordt opgeladen, zolang men aan het begin van de dag een opgeladen auto heeft."

"Je hoort vaak doemscenario's waarbij de industrie zal verdwijnen als we geen CO2 meer mogen uitstoten. Met een project als CR2SE kunnen we aantonen dat je ook op die duurzame transitie gezonde business cases kunt bouwen en gezonde bedrijven kunt opzetten. Bedrijven zullen het economisch beter doen door producten te ontwikkelen voor de klimaattransitie."

Flux50 versterkt consortium binnen CrossRoads2 Sustainable Energy (2/2)

Flux50

Pionieren

Loeckx is ervan overtuigd dat ons energiesysteem zal veranderen naar een systeem zonder fossiele brandstoffen, of we het nu leuk vinden of niet. “Ondernemingen moeten zich voorbereiden op een wereld waarin hernieuwbare energiebronnen de toon zetten, door hun productieprocessen te flexibiliseren en af te stemmen op de beschikbare energie. Voor bedrijven die die match kunnen maken, zijn er gigantische kansen. Hoe meer je jezelf voorbereidt op die nieuwe manier van denken, hoe beter. Af en toe pionieren kan geen kwaad.”

“Voor KMO/MKB-bedrijven is dat vaak niet evident, maar net daarom is een project als CR2SE zo belangrijk. Het biedt de kans om technologie op maat van het bedrijf te ontwikkelen en helpt hen om die switch te maken. CR2SE maakt kleinschalige bilaterale projecten mogelijk waar heel gefocust gewerkt wordt en waar het resultaat onmiddellijk bruikbaar is.”

“Het mooie aan projecten als CrossRoads is dat er vaak lange termijnrelaties uit ontstaan”, merkt Loeckx op. “Op lange termijn is de relatie met het andere bedrijf veel belangrijker dan de financiële steun. De subsidie is de olie die ervoor zorgt dat de versnellingsbak niet kapotgaat. Als de machine eenmaal draait, maakt de samenwerking het echte verschil.”

Verankering

Die samenwerking op lange termijn hoort er niet alleen op ondernemersniveau, maar ook op organisatorisch niveau te zijn. Loeckx: “De meerwaarde van een project als CR2SE moet ook ruimer bekeken worden dan enkel het project zelf. Met CrossRoads is er een merk gecreëerd, een kader waarbinnen een heleboel problemen

zijn verholpen die bij grensoverschrijdend samenwerken komen kijken. We moeten dergelijke ondersteuning en samenwerkingen ook op lange termijn meer structureel verankeren. De opgebouwde contacten zijn te waardevol om verloren te laten gaan. Bovendien is een concept als CrossRoads onmisbaar om samenwerking tussen Vlaamse en Nederlandse partijen te stimuleren en ondersteunen.”

Die toekomstige samenwerkingen zullen volgens Loeckx allemaal draaien om innovatie, duurzaamheid en digitalisering: “Als er iets is wat de twee regio's verbindt met elkaar, zijn het wel die drie thema's. Daar ligt nog een gigantische uitdaging maar het zijn overkoepelende thema's die zeer geschikt zijn voor interregionale samenwerking.”

Projectwebsite: crossroads2.eu/sustainable-energy

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Vlaanderen.

FOTO'S

Flux50, Stichting CrossRoads2, Stimulus
Programmamanagement

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2021 Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

VAN EURO TOT SAMENWERKING

Jaarverslag Interreg VA Cofin 2020

Inleiding
pagina 2

Highlights
pagina 3

Projecten
pagina 4

Inleiding

De cofinancieringsregeling Noord-Brabant geeft aanvullende subsidie voor projecten die al subsidie ontvangen uit het grensoverschrijdende Europese programma Interreg VA. Door de extra subsidie van de provincie hoeven projectpartners zelf minder geld te investeren, wat het aantrekkelijker maakt om een internationaal project op te zetten.

Het vijfde Interreg A-programma is gericht op grensoverschrijdende samenwerking met België, Duitsland, Frankrijk en Engeland. Hierbij is gekozen voor de thema's innovatie en duurzaamheid, de bescherming van het milieu & efficiënt gebruik van hulpbronnen en op bevordering van werkgelegenheid & ondersteuning van arbeidsmobiliteit.

De provincie Noord-Brabant maakt onderdeel uit van de volgende drie Interreg VA programmagebieden:

- Interreg Duitsland-Nederland;
- Interreg Vlaanderen-Nederland;
- Euregio Maas-Rijn.

Wist u dat...

- Er binnen het Interreg 2 Zeeën-programma 23 projecten zijn met Brabantse partners. Samen ontvangen zij € 10.249.265 aan Europese subsidie.
- Er binnen het EMR-programma tien projecten zijn met Brabantse partners. Samen goed voor € 2.559.032 aan Europese subsidie.
- Interreg Vlaanderen-Nederland aan kop gaat met maar liefst 57 projecten met Brabantse partners. Hierdoor landt € 32.021.094 van de Europese subsidie in Brabant.
- Er in 2020 elf projecten zijn vastgesteld.
- 10% Brabantse cofinanciering kan worden aangevraagd door projecten die subsidie ontvangen uit de Interreg VA – programma's, met een maximum van € 750.000.
- Er hard wordt gewerkt aan de nieuwe grensoverschrijdende programma's Interreg VI A 2021-2027. De provincie Noord-Brabant maakt ook in de nieuwe programmaperiode onderdeel uit van de drie programmagebieden (Euregio Maas-Rijn, Vlaanderen-Nederland en Duitsland-Nederland).
- Er in de nieuwe programmaperiode geen apart Interreg 2 Zeeën-programma meer zal zijn. Dit vanwege vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de EU.
- De Europese Unie voor de nieuwe periode 2021-2027 in totaal € 274.554.348 EFRO-middelen beschikbaar heeft gesteld aan Nederland voor de Interreg A – programma's.
- Verwacht wordt dat eind 2021 of begin 2022 de eerste calls zullen open gaan.

Highlights

€ 8.967.159

Verleende subsidie

€ 101.776.497

Investeringsimpuls

82

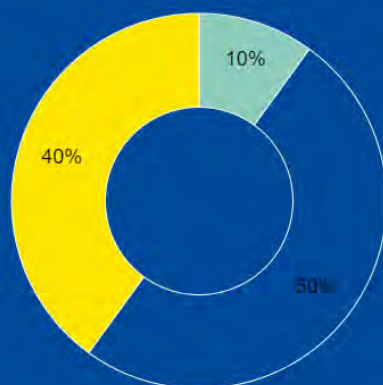
Projecten

51

Ondersteunde organisaties

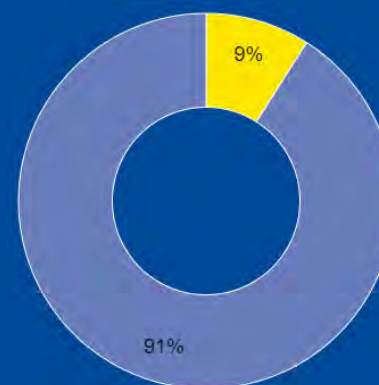
Uitputting subsidiebudget

Nog beschikbaar: € 6,0 M
Lopende projecten: € 7,5 M
Afgeronde projecten: € 1,4 M

Projectfinanciering

Provincie: € 9,0 M
Overig publiek: € 92,8 M

Projecten in de schijnwerpers

Een Euregionale Autoroute du soleil

Interreg EMR – Rolling Solar

Tweeëndertig partijen in Nederland, België en Duitsland werken binnen het Interreg-project Rolling Solar aan de innovatieve integratie van dunne en flexibele zonnecelmaterialen in wegooppervlakken en geluidschermen. Hiermee willen ze mogelijk maken dat duurzame energie grootschalig, dicht in de buurt van het verbruik, wordt opgewekt zonder dat er extra grond voor nodig is. Het project vormt daarmee een belangrijke sleutel in de energietransitie.

De Euregio Maas-Rijn heeft een aantal internationaal gerenommeerde onderzoeksinstituten en hoogtechnologische industrieclusters dat samenwerkt in de ontwikkeling, productie en toepassing van zogenaamde 'thin film' oftewel 'dunnefilm'-zonnecellen. Het idee voor Rolling Solar komt uit de koker van TNO. Het project richt zich met name op de publieke infrastructuur. Door innovatieve ontwikkeling en kennisdeling stimuleert het een grensoverschrijdende samenwerking tussen industrie en onderzoeksinstituten rond zonnecellen, productie, materiaaltechnologie, transport en publieke infrastructuur. Fabrikanten en bouw- en constructiebedrijven worden technisch in staat gesteld om een kosteneffectieve integratie van zonnecelmateriaal in de publieke infrastructuur te realiseren.

Project: Rolling Solar

Projectpartners:

Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO) en een consortium van 32 projectpartners uit drie landen.

Looptijd:

1 september 2018 – 31 augustus 2021

Financiering:

Europa: € 2.851.046

Rijk: € 502.797

Provincie Noord-Brabant: € 427.797

Provincie Limburg: € 286.418

Overig publiek: € 1.051.659

Privaat: € 602.024

Internationaal de weg op met zonne-energie

Een fotovoltaïsche cel, ook wel PV-cel genoemd, is een zonnecel die licht omzet in elektriciteit. Ze worden geproduceerd op flexibele materialen met een lengte van wel enkele honderden meters. Ando Kuypers, programmamanager Solar bij TNO licht toe: "Alleen al de integratie van PV in alle 35.000 kilometer Nederlandse fietspaden, zou per jaar 15 terawattuur (TWh) aan elektriciteit opleveren en een CO2-reductie van zo'n 5 miljoen ton per jaar ten opzichte van stroomopwekking uit fossiele brandstoffen. Maar we kijken nog verder. Duitsland, België en Nederland zijn met elkaar verbonden door een totale lengte van één miljoen kilometer aan wegen. Dit enorme oppervlak zouden we graag benutten voor duurzame-energieopwekking door zonnecelmaterialen te integreren in het wegdek en de weginfrastructuur."

Het belang van opschaling

Ando Kuypers hecht veel belang aan opschaling: "Dit soort toepassingen vereist proeven op een realistische schaal. Pas bij opschaling kom je achter de werkelijke uitdagingen en kun je aan oplossingen werken. Bijvoorbeeld op het vlak van belasting, veiligheid, efficiency en robuustheid, maar ook met betrekking tot zaken als regelgeving, aanbesteding en netaansluiting. Die stap is dus noodzakelijk om dit soort technologie uiteindelijk grootschalig uit te rollen in gezonde businesscases. En daar moeten we snel naartoe. Publieke infrastructuur met geïntegreerde zonnepanelen kan echt een wezenlijke bijdrage leveren aan de energietransitie. We kunnen heel veel land en daken volleggen met PV, maar alle denkbare integratiemethoden zijn nodig om met behoud van maatschappelijk draagvlak voldoende oppervlak te vinden om over drie decennia voor 100 procent hernieuwbare energie te genereren. Bovendien bieden producten zoals PV-geluidsschermen, -fietspaden

en -wegen specifieke voordelen, bijvoorbeeld bij toepassing in landelijke gebieden. Rolling Solar is daarmee een bijzonder waardevol project."

Absolute wereldprimeur

Tot nu toe was het integreren van zonnecellen in de publieke infrastructuur technisch wel mogelijk, maar kostte de uitvoering veel geld en was het rendement iets lager. Dat kwam vooral doordat het volume klein was maar ook doordat er broze silicium zonnecellen gebruikt werden. Die vereisen in wegdekken een aanzienlijke mechanische bescherming en veel assemblage. "Met Rolling Solar demonstreren we verbeterde ontwerpen die de functies van geluid weren en energie opwekken optimaal combineren. We gebruiken daarvoor flexibele, minder kwetsbare dunnefilm-modules. Daarnaast werken we aan kostenvermindering en richtlijnen voor een veilige en duurzame integratie", meldt Kuypers vol trots.

Voor de bouw van het 'PV-geluidsscherm van de toekomst' hebben o.a. Heijmans, van de Kreeke, Soltech, Sanko Solar, Solliance en TNO EnergieTransitie de handen ineengeslagen. De eerste demonstraties zijn gerealiseerd in het Brabantse Rosmalen en Vlaamse Genk. Het project bouwt ook voort op de ervaringen met een scherm langs de snelweg bij Uden van 400 meter lang en vijf meter hoog met 1.600 vierkante meter silicium zonnecellen die aan beide kanten zonlicht omzetten in elektriciteit. "Omdat de dunnefilm-zonnecellen ook nog eens dubbelzijdig zijn, is dat een dubbele wereldprimeur", aldus Kuypers. Zowel het scherm bij Uden als de nieuwe testopstellingen worden uitvoerig gemonitord. Voor integratie in wegooppervlak wordt hetzelfde gedaan op een toegangsweg bij Brightlands Chemelot Campus in Geleen.

"Publieke infrastructuur met geïntegreerde PV-zonnepanelen kan echt een wezenlijke bijdrage leveren aan de energietransitie"

Euregionale samenwerking met een Brabantse steuntje

Rolling Solar wordt gedragen door het Solliance samenwerkingsverband, dat tien jaar geleden met steun van de provincie Noord-Brabant is opgestart om zowel de Brainport regio als de Euregionale samenwerking te versterken. Solliance bestaat uit partners uit België, Duitsland en Nederland. Kuypers: "Met het project worden het eerder opgerichte samenwerkingsverband en het Euregionale ecosysteem naar een volgend niveau getild".

Gevraagd naar de meerwaarde van de Brabantse cofinanciering is Kuypers duidelijk: Het Brabantse steuntje in de rug was zéér welkom. Niet alleen hebben de extra middelen ertoe geleid dat er meer Brabantse partijen aangehaakt zijn, Kuypers prijst ook de inzet van de provincie om het project van de grond te krijgen: "Brabant heeft zich al in de aanvraagfase bij het INTERREG-programma sterk gemaakt voor het project, omdat de ontwikkeling deel uitmaakt van langjarig beleid om het regionale innovatiesysteem op het gebied van geïntegreerde zonneceltechnologie te versterken."

Minder verspilling levert meer voedsel (1/2)

Interreg Vlaanderen-Nederland – Food from Food (Triple F)

Het grensoverschrijdende project 'Food from Food' heeft de afgelopen jaren in de agro-en voedingsmiddelenindustrie innovaties gestimuleerd, ondersteund en versneld. Daarbij ging het primair om de hoogwaardige inzet van plantaardige nevenstromen tot voedingsmiddelen. Het resultaat is 25 succesvolle projecten tegen voedselverspilling. Het project speelt niet alleen in op trends als 'Minder vlees', 'Superfood' en 'Gemakkelijk gezond', het draagt ook bij aan de oplossing van het wereldwijde probleem van een groeiende bevolking die nu en in de toekomst gevoed moet worden.

De elf Vlaamse en Nederlandse projectpartners ondersteunden ondernemers de afgelopen vier jaar zowel op financieel als praktisch gebied. Denk aan het meedenken over productideeën of de meerwaarde van nevenstromen, maar ook het bieden van kansen om met verschillende onderzoeks- en testfaciliteiten aan de slag te gaan of het ondersteunen bij het vinden van eventuele financiering. De partners hebben zich elk met hun eigen specialisme en eigen faciliteiten ingezet. Uit deze samenwerkingen zijn mooie nieuwe producten, businesscases en ideeën voortgekomen.

Project: Triple F

Projectpartners:

Brainport Development NV, Stichting Food Tech Park Brainport, Bodec BV, Van Rijnsingen Groep, Fi&S, HAS Hogeschool, Flanders' FOOD, EV ILVO, Groentenhof, Innovatiesteunpunt, Brightlabs.nl

Looptijd:

1 januari 2017 – 31 december 2020

Financiering:

Europa: € 1.240.325
Provincie Noord-Brabant: € 111.456
Provincie Limburg: € 51.258
Overig publiek: € 201.210
Privaat: € 975.370

Van verspilling naar verwaarding

Momenteel verdwijnt een derde van plantaardige neven-reststromen die vrijkomen tijdens oogsten, verwerking en productie als afval of veevoer. Met het 'Food from Food'-project, of 'Triple F' zoals het ook wel genoemd wordt, worden mogelijkheden onderzocht om verspilling te voorkomen en meer voedingsproducten te halen uit de reststromen. Projectleider Monique Sonnemans van Brainport Development is van mening dat voedselverspilling vanuit ethisch- en duurzaamheidsoogpunt niet te verantwoorden is en geminimaliseerd dient te worden. In de keten van boer tot bord wordt een derde van ons voedsel verspild. In de voedingsindustrie is er een toenemend bewustzijn in de (her)waardering van plantaardige reststromen om zo verdere voedselverspilling te kunnen tegengaan, maar de sector loopt nog tegen verschillende moeilijkheden aan zoals de grote volumes die verwerkt moeten worden en de strenge hygiëne-eisen. Vaak gaan voedselresten toch verloren omdat er geen geschikte herbestemming voor gevonden wordt.

Sonnemans: "Aan de andere kant groeit het bewustzijn dat we met z'n allen minder voedsel zouden moeten verspillen. Jaarlijks gooien we alleen in al Nederland en Vlaanderen voor tonnen aan goed (plantaardig)voedsel weg. Preigroen, vervormde wortels of komkommers, verse sinaasappel(schillen) of met zand besmeurde witloofbladeren. Als we slimmer gebruik maken van plantaardige nevenstromen, kunnen we een groot deel van het dreigende voedseltekort tackelen. Met dat idee in het achterhoofd is 4 jaar geleden 'Food from Food' gestart. Binnen het project hebben tientallen ondernemers én onderzoeksinstellingen uit Nederland en Vlaanderen intensief samengewerkt om voedselverspilling tegen te

gaan. Dat heeft geleid tot diverse succesvolle projecten rondom de verwaarding van plantaardige nevenstromen."

'Food from Food' richt zich namelijk op verschillende reststromen uit de consumptie, zoals wortel, fruit, oesterzwamvoetjes en rabarber in Nederland en prei, fruit, bierbostel en witlof in België. Een 'kansenkaart' van de grensregio is uitgewerkt met een overzicht van vraag en aanbod bij bedrijven wat betreft plantaardige reststromen, inclusief de verschillende technologieën die toegepast kunnen worden om resten te herbestemmen zoals bijvoorbeeld drogen, vriezen of verhitten.

Productvoorbeelden

Voorbeelden van initiatieven die voortgekomen zijn uit 'Food from Food' zijn het fermenteren van groenten die verloren dreigen te gaan, het produceren van smaakvolle oliën uit notenpulp, het verwerken van non-premium fruit in siropen en sappen en de ontwikkeling van bloem, bindmiddel en siroop uit appelschillen of circulaire tempeh uit pulp van peulvruchten en soja.

Ook De Aardappelhoeve is zo'n bedrijf dat geholpen is door het project. Het teelt 300 ha aardappelen voor de Belgische retailmarkt, waaronder ook zoete aardappelen. Het probleem is echter dat zowel de te kleine als de te grote zoete aardappelen niet verkocht kunnen worden. Op jaarbasis betekent dit een uitval van zo'n 200 ton. Samen met de projectpartners van 'Food from Food' heeft het bedrijf hiervoor een oplossing gevonden: de ontwikkeling van een ovensnack op basis van zoete aardappel.

"Samen hebben we een beweging in gang gezet om voedselverspilling tegen te gaan"

Gesloten business case

'Food from Food' biedt ook ondersteuning bij het opzetten van een businesscase. Monique Sonnemans: "Zelfs als je een goed idee hebt en over de juiste nevenstroom beschikt, ben je er nog niet. Een voorwaarde om succesvol je reststroom te verwaarden is dat je over een gesloten business case beschikt. Uiteindelijk moet het je geld opleveren en geen geld kosten. Het is dan ook belangrijk om van het begin af aan in de markt te toetsen of er behoefte is aan je product en welke prijs de consument ervoor wil betalen. Denk er daarnaast ook over na hoe je het hele traject gaat organiseren. Wat is je onderscheidend vermogen? Wat is jouw toegevoegde waarde? Wat wil je zelf doen en wat ga je uitbesteden? Welke investeringen zijn hiervoor nodig? Met welke partners ga je samenwerken voor productie en logistiek? Welke afzetkanalen zijn er? Et cetera. Een goed businessplan geeft je inzicht in alle investeringen, kosten en opbrengsten."

Minder verspilling levert meer voedsel (2/2)

Interreg Vlaanderen-Nederland – Food from Food (Triple F)

Belang van de Brabantse cofinanciering

Volgens Sonnemans was de Brabantse cofinanciering van het project voor een aantal Brabantse projectpartners cruciaal om de totale financiering sluitend te krijgen en aan te kunnen haken. “Samen hebben we een beweging in gang gezet om voedselverspilling tegen te gaan en dat gaat ook door na dit project. Flanders’ FOOD en Food Tech Brainport blijven sparringpartner voor iedereen met vragen of projectideeën en verbinden de juiste partijen aan elkaar. Want de kennis die we in dit project hebben opgedaan, mag niet verloren gaan.”

Toekomst

In de afgelopen jaren is de aandacht voor het thema valorisatie van nevenstromen zonder twijfel toegenomen. Consumenten zijn gevoeliger geworden voor de thema's duurzaamheid en gezondheid. Zo zien we mede door de corona-crisis een toegenomen focus op lokaal inkopen. Ook zit de aanschaf van groenten en fruit al langere tijd in de lift. Daarnaast is er sinds de coronacrisis steeds meer vraag naar verspakketten en maaltijdboxen.

“De consument koopt steeds bewuster. Ook daardoor hebben ondernemers een toegenomen focus op dit nog vrij onontgonnen terrein. We zijn op de goede weg, dat is duidelijk. Food from Food kan in de projectperiode gezien worden als een belangrijk aanjager en verbinder. Dat is iets waar we trots op mogen zijn. En iets dat we ook na afloop van het project voort willen zetten met de verschillende partners!”, besluit Monique Sonnemans enthousiast.

Projectwebsite: Foodfromfood.eu

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Vlaanderen.

FOTO'S

TNO, Chemelot Campus, Brainport Development, Stimulus Programmamanagement

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2021 Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

VAN EURO TOT TOERISME

Jaarverslag LOF Brabant 2020

Inleiding
pagina 2

Highlights
pagina 3

Projecten
pagina 4

Inleiding

Het Leisure Ontwikkel Fonds Noord-Brabant verstrekt marktconforme leningen aan ondernemers met een innovatief, kwalitatief onderscheidend plan voor de Brabantse vrijetijdssector. Zo stimuleert het LOF Brabant de ontwikkeling van nieuw vrijetijdsaanbod in Brabant met als doel structureel meer bezoekers van verder weg naar de provincie te trekken, die langer blijven en meer besteden. Meer bezoekers die langer blijven en meer besteden, betekent meer inkomsten en groei van de werkgelegenheid binnen de vrijetijdssector zelf en ook in aanverwante sectoren.

Het LOF Brabant is een Brabant-breed gedragen fonds. Het wordt gefinancierd door de provincie Noord-Brabant, Midpoint Brabant, Metropoolregio Eindhoven, Regio Noordoost Brabant/AgriFood Capital en Regio West-Brabant en toonaangevende bedrijven in de vrijetijdssector zoals de Efteling en Libéma.

Wist u dat...

- [Exodus Burned](#) haar [eerste flagship store heeft geopend in het SX gebouw op Strijp-S in Eindhoven](#)? Daarmee herbergt Eindhoven een 'Active Esports Arena', waar bezoekers met hun hele lichaam in een virtuele wereld kunnen stappen. Een ervaring als actieheld die voorheen alleen weggelegd was voor de filmindustrie en defensie.
- LOF Brabant-project [Doloris Meta Maze](#) in Tilburg ook in 2021 weer een kunstzinnige ervaring zal bieden? Inmiddels verwelkomde dit grootste kunstdoolhof ter wereld al bezoekers uit veel verschillende landen.
- Het [Oorlogsmuseum Overloon](#) een primeur heeft? Daar is de allereerste fietsbrug die letterlijk door een museum loopt gerealiseerd. Hiermee biedt het museum zijn bezoekers een vernieuwende blik op zijn Tweede Wereldoorlog collectie. Verder in dit [jaarverslag](#) leest u meer over dit project.

Highlights

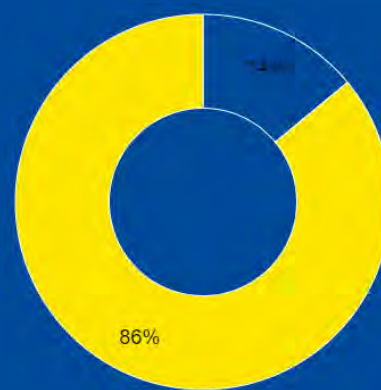
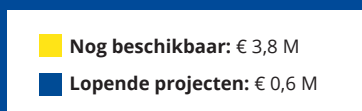
€ 790.000
Investerings

€ 4.590.000
Geïnvesteed in Noord-Brabant

3
Projecten

3
Ondersteunde organisaties

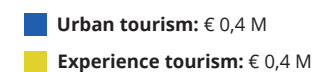
Fondsuitputting

Thema's

Leningen per leisure type

Projecten in de schijnwerpers

Oorlogsmuseum Overloon neemt publiek mee in een vernieuwende ervaring

Oorlogsmuseum Overloon: Verleiding en beleving

Het nationale én internationale publiek meenemen in een vernieuwende ervaring, dat is het doel van het LOF Brabant project 'Oorlogsmuseum Overloon: Verleiding en beleving'. De Coronapandemie gooide wat roet in het eten, maar na afzwakking van de maatregelen kan het Oorlogsmuseum Overloon eindelijk zijn nieuwe gezicht laten zien aan het grote publiek. Wij spraken Erik van den Dungen, directeur van het Oorlogsmuseum Overloon, over de stappen die gezet zijn om te komen tot deze nieuwe beleving van het museum.

Project: Oorlogsmuseum Overloon: Verleiding en beleving

Aanvragen:

Oorlogsmuseum Overloon

Financiering:

Lening van het LOF Brabant: € 150.000

Aanvrager en overige financiers: € 2.500.000

Sinds 2018 heeft het Oorlogsmuseum Overloon geïnvesteerd in zijn aanbod en fysieke infrastructuur. Een van de hoofdactiviteiten binnen het project is de aanleg van een indoor fietsbrug. Met de aanleg van de fietsbrug heeft het museum een primeur. Wereldwijd is dit namelijk de eerste fietsbrug die letterlijk door een museum loopt. "Het nieuws rondom de aanleg van de fietsbrug bleef niet onopgemerkt", zo vertelt Van den Dungen. "De primeur heeft de wereldpers gehaald en is genoemd in [The New York Times](#)." De brug is 90 meter lang, ligt op een hoogte van drie meter en neemt fietsers tijdens de openingsuren gratis mee door de Tweede Wereldoorlog-collectie van het museum. Het pad maakt onderdeel uit van de fietsroute 'Aan de andere kant' die het Oorlogsmuseum verbindt met Britse en Duitse militaire begraafplaatsen in de omgeving. Op 26 maart 2020 zou het fietspad feestelijk geopend worden. Door de coronapandemie heeft deze officiële opening helaas niet plaats mogen vinden, maar is de brug stilzwijgend in gebruik genomen.

Fietsroute als call to action

Eenmaal binnen krijgen de fietsers een sneak-preview van een deel van de collectie over de bevrijding van Noordwest-Europa. Een deel dat bestaat uit meer dan honderd militaire voertuigen en kanonnen. Het Oorlogsmuseum wil hiermee fietsers verleiden om af te stappen of op een later moment terug te keren om als betalende gast het gehele museum te bezoeken voor een complete beleving.

Beleving van verhalen

Van den Dungen licht toe hoe het museum verder inzet op zijn beleving: "We hebben ervoor gekozen om multimedia in te zetten om belangrijke, persoonlijke verhalen uit de Tweede Wereldoorlog te kunnen vertellen." Het museum biedt daarnaast de bezoeker de keuze om de gehele tentoonstelling vanuit Nederlands of Duits

perspectief te beleven. Met deze vernieuwende beleving hoopt het museum naast Nederlandse bezoekers ook meer Vlaamse en Duitse bezoekers te verwelkomen in het museum.

Roet in het eten

In 2019 boekte het museum een recordaantal van maar liefst 130.000 bezoekers. De verwachting voor het bezoekersaantal van 2020 lag op 125.000. Uiterekend in het jaar waarin Nederland haar 75-jarige bevrijding vierde en er dus volop publiek verwacht werd, moesten de deuren vanwege de coronacrisis maandenlang gesloten blijven. "Op belangrijke momenten, bijvoorbeeld tijdens de geplande opening van de fietsbrug en op 4 & 5 mei, waren we helemaal dicht", zegt Van den Dungen. "Dat scheelt ons heel veel publiek. Daarmee missen we niet alleen de entreegelden, maar ook onze horeca en de museumwinkel hadden in die tijd geen inkomsten."

Anderhalve Meter Team

Het museum bleef optimistisch en stelde daarom direct in april 2020 een Anderhalve Meter Team (AMT) in dat moest onderzoeken hoe voldoende ruimte gemaakt kan worden voor bezoekers, zodat er bij versoepelingen van de maatregelen veilig bezoekers ontvangen konden worden. Van den Dungen over de getroffen maatregelen: "Met een leger aan medewerkers en vrijwilligers hebben wij in korte tijd veel voorbereidingen getroffen om museumbezoekers verantwoord te mogen ontvangen. Het museum heeft drie meter brede gangpaden gecreëerd, zodat bezoekers alle ruimte krijgen om de collectie te bekijken en elkaar zonder problemen kunnen passeren."

"De aanleg van de fietsbrug heeft de wereldpers gehaald en is genoemd in The New York Times"

Lening LOF Brabant

Voor het realiseren van bovenstaande investeringen heeft het Oorlogsmuseum onder andere gebruik gemaakt van externe financiering van het Leisure Ontwikkel Fonds Brabant. "De lening van het LOF Brabant bleek van toegevoegde waarde in het versneld uitvoeren van de investeringen", beaamt Van den Dungen. "Hoewel de lening niet het geheel aan investeringskosten heeft gedekt, is de financiering wel degelijk noodzakelijk gebleken om de aanleg van de fietsbrug en de uitbreiding van de horeca door te laten gaan. Dankzij deze lening hebben we onze plannen op korte termijn kunnen realiseren." De lening die het Oorlogsmuseum heeft ontvangen vanuit het LOF Brabant is inmiddels geheel afgelost.

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Vlaanderen.

FOTO'S

Oorlogsmuseum Overloon, Stimulus Programmamanagement

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2021 Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

VAN EURO TOT ADVIES

Jaarverslag Voucherregeling VAB 2020

Inleiding
pagina 2

Highlights
pagina 3

Projecten
pagina 4

Inleiding

De agrarische sector blijft in beweging. Het aantal eigenaren van een agrarische bedrijfslocatie dat gestopt is, overweegt te stoppen of zich op een andere (agrarische) bedrijfslocatie wenst te richten, neemt toe in Noord-Brabant.

De provincie Noord-Brabant heeft in samenwerking met Brabantse gemeenten, BrabantAdvies en Stimulus Programmamanagement om deze reden het initiatief genomen tot oprichting van het kennisplatform VABIMPULS. Met dit platform wordt nieuw perspectief geboden aan eigenaren van vrijgekomen en vrijkomende agrarische bedrijfslocaties (VAB's).

Voor een nieuwe perspectief in de vorm van een herbestemming zijn er twee type voucherregelingen (ter waarde van maximaal € 4.300) waar eigenaren een beroep op kunnen doen:

- Een regeling voor stallen en schuren die al leeg staan;
- Een regeling voor stallen en schuren die in de toekomst leeg komen te staan.

Een voucher kan besteed worden aan de inzet van een onafhankelijke deskundige of specialist binnen VABIMPULS die een eigenaar vervolgens adviseert en ondersteunt bij het opstellen van een herbestemmingsplan.

Wist u dat...

- Vanwege grote belangstelling de Subsidieregeling Vouchers Agrarische Bouwpercelen met twee jaar is verlengd. De aanpak helpt boeren een andere toekomst voor hun boerenbedrijf te vinden door herbestemming of sloop.
- Er sinds 2017 in totaal 630 vouchers toegekend zijn.
- In bijna alle gemeenten (56 van de 62 gemeenten) in Noord-Brabant boeren VAB-vouchers aangevraagd hebben.

Highlights

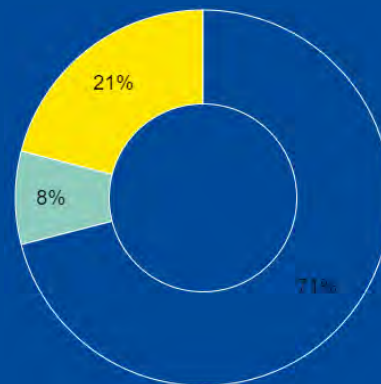
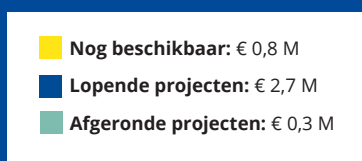
€ 2.664.926
Verleende subsidie

€ 3.168.358
Investering

630
Projecten

630
Ondersteunde organisaties

Uitputting subsidiebudget

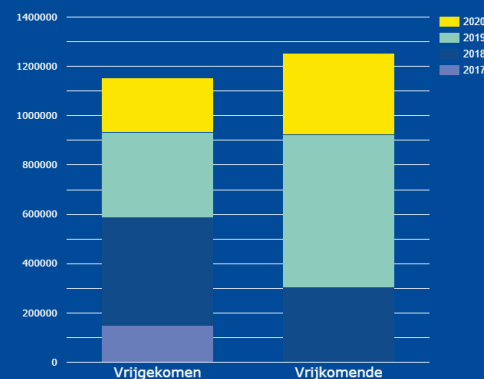
Aantal vouchers

Vrijgekomen

■ 2020: € 221.201
■ 2019: € 344.721
■ 2018: € 439.177
■ 2017: € 148.390

Vrijkomende

■ 2020: € 330.300
■ 2019: € 620.299
■ 2018: € 303.999

Instrument

■ Vrijgekomen bouwper.: € 1,1 M
■ Vrijkomende bouwper.: € 1,2 M

Projecten in de schijnwerpers

Familie Kokx & Mien Vriends

Een plek waar jonge mensen in
alle diversiteit zichzelf kunnen
zijn

Rianne en Sjac Meijs

Lege ligboxenstal wordt
opslag- en bedrijfslocatie
voor beginnende zzp'ers

Een plek waar jonge mensen in alle diversiteit zichzelf kunnen zijn (1/2)

Buiten.thuis.zijn

De lang gekoesterde wens van Mien Vriends: op de plek waar nu nog haar lege stallen staan een dagbesteding-locatie realiseren voor mensen als haar dochter Susan, die zorgbehoevend is. De droom van Bart en Mendy Kokx-Leguijt: een gastenverblijf starten in het Brabants buitengebied en daar 'krachtbesteding' bieden aan jonge mensen. Mede dankzij VABIMPULS kwamen beide partijen samen en worden dromen werkelijkheid.

"Kijk, hier begon het mee." In de keuken van haar boerderij aan de Antwerpseweg in Rijsbergen laat Mien Vriends (74) een schrijftje zien. Daarin zit, keurig uitgeknipt en ingeplakt, een klein artikel uit een lokale Zundertse bode over de steun die VABIMPULS biedt aan eigenaren van leegstaande stallen. "Daar ga ik op reageren!", dacht Mien meteen toen ze erover las. Ze meldt zich met haar verhaal bij de gemeente Zundert.

Project:
Familie Kokx & Mien Vriends

Looptijd:
31 juli 2018 – 19 augustus 2021

Ongeveer tegelijkertijd, het is dan begin 2019, ontwikkelen Bart (37) en Mendy (34) Kokx-Leguijt hun sociale ondernemingsplannen. Ze willen een gastenverblijf starten voor jongeren en jongvolwassenen met daarbij dagbesteding, door het stel positief 'krachtbesteding' genoemd. In hun zoektocht naar een geschikte locatie en ondernemersadvies komen ze in contact met Stérk.Brabant, een provinciaal initiatief waarbinnen Brabanders samenwerken aan oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen.

Elkaar gevonden

Vervolgens gaat het razendsnel. Tjebbe Will is een van de 45 deskundigen van VABIMPULS die vanuit een onafhankelijke rol betrokken eigenaren ondersteunen en begeleiden. Ze voeren gesprekken over sociale, ruimtelijke en financiële zaken. Tjebbe is betrokken bij het verhaal van Mien en deelt haar wens met Stérk.Brabant. Tijdens het gesprek vallen de namen van Bart en Mendy. Bart: "Op woensdagochtend hadden we contact met Stérk.Brabant, diezelfde avond kwam Tjebbe langs namens VABIMPULS en in het daaropvolgende weekend zaten we met elkaar bij Mien aan de keukentafel." Mendy: "We hebben elkaar nodig om al onze plannen te kunnen realiseren, dus het is prachtig dat we elkaar gevonden hebben." Mien zit er stalen bij. "Het driejarig zoontje Art van Bart en Mendy, noemt mij al tante Mien."

Het menselijke aspect

"Tjebbe is een echte verbinder!", zo stellen Mien, Bart en Mendy eensgezind. "Hij heeft ons verbonden en hij bracht ons ook in contact met andere sociale ondernemers", aldus Mendy. "Hij spreekt met de juiste mensen de juiste taal." Voor Bart en Mendy maakte Tjebbe een overzichtelijk raamwerk van alle relevante thema's die er voor hen speelden. Bart: "Dat was ons houvast in de zoektocht naar

mogelijke antwoorden." Ook zorgde Tjebbe voor voet aan de grond bij de gemeente Zundert, die zelf ook heel actief is in het realiseren van een vitaal buitengebied. "En hij kwam vaak op de koffie", lacht Mien. "Hij had oog en oor voor het belang van mijn dochter Susan." Tjebbe zelf noemt het project in Rijsbergen 'een pareltje'. "Alle wegen kwamen erin samen en er was voortdurend aandacht voor het menselijke én het economische aspect. Dat is meestal het geval bij de casussen van VABIMPULS, want het gaat vaak over het levenswerk van mensen. Zeker dan is een goede samenwerking met de lokale overheid van belang."

Mini-maatschappij

Mien is zelf van boerenkomaf, evenals de man met wie ze trouwde. Samen runden ze een melkveebedrijf dat al generaties lang door de familie van haar echtgenoot werd bestierd. Ze kregen vier kinderen. Dochter Susan kreeg veertien jaar geleden een hartstilstand. Sindsdien heeft ze beperkingen en zorgt Mien voor haar. Vorig jaar overleed de man van Mien en sindsdien woont ze samen met Susan op de boerderij. Mien: "We willen hier niet weg, het is zo'n vertrouwde plek voor ons. Daarbij heb ik al jarenlang de droom om iets voor mensen als Susan te doen. Het lijkt erop alsof dat nu gaat gebeuren." Bijzonder is dat Mien, Susan, Bart, Mendy, kleine Art en een aanstaand tweede kindje ook onder één dak gaan wonen. De gemeente geeft tijdelijk een dubbele woonvergunning af en daarom wordt de boerderij verbouwd tot twee woonhuizen, met voldoende leefruimte voor iedereen. Mendy: "Met daar bovenop nog de dagelijkse bezoekers, vrijwilligers en de logés in het gastenverblijf ontstaat hier eigenlijk een soort 'mini-maatschappij'."

"Krachtbesteding voor krachtpatsers, in die woorden spreken we zelf graag over ons project"

Ontmoeten in het buitengebied

Het principeverzoek voor de bestemmingsplanwijziging is inmiddels goedgekeurd. In dat verzoek verdwijnt de agrarische bestemming; de plek krijgt een maatschappelijke functie. Het is nu wachten op de daadwerkelijke bestemmingsplanwijziging. Ondertussen zijn Bart en Mendy bezig met de financiering van het gastenverblijf. Hiervoor wordt ook de tweede fase van de VAB Voucherregeling gebruikt. Bart is verpleegkundige en heeft veel ervaring in de zorg. Mendy studeerde Facility Management en rolde het sociaal-maatschappelijke veld in. "We hebben samen veel projecten gedaan voor mensen met een afstand tot de maatschappij en arbeidsmarkt", vertelt Mendy. "Hier, op de locatie van Mien, willen we onder de naam 'Buiten.thuis.zijn' een toegankelijke plek opzetten waar jonge mensen in alle diversiteit zichzelf kunnen zijn." Bart vult aan: "Mensen kunnen hier dan kortdurend verblijven en er zijn logeerweekenden mogelijk. Met onder meer een moestuin, een dierenweide, aanschuifmaaltijden en workshops komen er mogelijkheden tot dagbesteding voor mensen die daar een indicatie voor hebben. 'Ontmoeten' staat bij ons centraal. 'Krachtbesteding voor krachtpatsers', in die woorden spreken we zelf graag over ons project." Bart zal zich binnen 'Buiten.thuis.zijn' vooral gaan richten op de zorg en Mendy gaat het gastenverblijf runnen. Natuurlijk zal ook Susan de dagbesteding regelmatig bezoeken.

Een plek waar jonge mensen in alle diversiteit zichzelf kunnen zijn (2/2)

Buiten.thuis.zijn

De gemeenten Zundert, Rucphen, Etten-Leur, Halderberge, Roosendaal en Moerdijk werken samen binnen het sociale domein. Bart: "Er blijkt veel behoefte te zijn aan de voorzieningen die wij gaan bieden, zeker voor een relatief jonge doelgroep. Onze plannen sluiten aan op de visie van de gemeenten in de regio." Mien, Bart en Mendy hopen dat hun woningen in de loop van 2021 gereed zullen zijn, waarna ze samen met hun 'krachtpatsers' gaan werken aan de realisatie van het gastenverblijf, dat in 2022 klaar moet zijn.

Lege ligboxenstal wordt opslag- en bedrijfslocatie voor beginnende zzp'ers

Rianne en Sjac Meijs

Een grote, lege ligboxenstal en geen opvolging voor zijn melkveebedrijf, maar nog wel een in gebruik zijnde stal voor jongvee en de wens om op zijn bedrijfslocatie te blijven wonen. Dit is de situatie van Sjac Meijs (63) uit Waspik. Onder de kinderen van Sjac bevindt zich geen opvolger. "Mijn vrouw Rianne (62) en ik fietsen veel door het buitengebied. Dan zien we vaak precies op welke locaties boeren gestopt zijn met hun bedrijf. Het is er rommelig, met een erf vol hout, puin en brandnetels. Soms ziet het er echt niet uit. Dat willen wij per se voorkomen." Maar er moest wel iets gebeuren. VABIMPULS begeleidde het traject naar een toekomstbestendig scenario voor de familie Meijs.

Project:
Rianne en Sjac Meijs

Looptijd:
2 april 2019 – heden

"Ik ben nog altijd ondernemer", vertelt Sjac aan zijn keukentafel, met fraai uitzicht op zijn erf. "Samen met een vriend, z'n vrouw en een opvolger zitten wij in een maatschap. Ons melkvee staat in Zeeuws-Vlaanderen. In mijn kleinste stal staat iedere zomer nog jongvee, maar mijn voormalige melkstal van 25x30 meter staat leeg. Ik dacht lang dat mijn bedrijf als geheel een andere bestemming moest krijgen, maar dat kan dus ook voor één gebouw gelden." Naast zijn agrarische werkzaamheden verhuurt Sjac zichzelf als chauffeur. Rianne is actief in het basisonderwijs.

Oogkleppen af

Sjac werd op de mogelijkheid tot gedeeltelijke herbestemming gewezen door Femke Klomp, als specialist Ruimtelijke Ordening actief voor VABIMPULS. Ze attendeerde hem tevens op de VAB Voucherregeling en de mogelijke begeleiding door VABIMPULS. Deskundige Jos van Wegen verdiepte zich in de situatie van Sjac. "De belangrijkste vraag die ik hem stelde was: Wat wil je?", aldus Jos. "Maar ook: Wat past er bij jullie, wat past er bij de omgeving, wat past er bij het gebouw?" Om antwoorden op deze vragen te krijgen, werd er mede vanuit VABIMPULS een brainstormsessie georganiseerd met bekenden uit het netwerk van Sjac en Rianne: familie, burens, vrienden en dorpsgenoten. Sjac: "Er kwamen allerlei ideeën voorbij, variërend van een museum of een bierbrouwerij tot een kinderspeeltuin of een kattenpension. Mijn oogkleppen gingen volledig af en mijn gezichtsveld werd enorm verruimd! Mensen uit mijn eigen omgeving, die mij persoonlijk kennen, dachten mee vanuit verschillende invalshoeken. Dat vond ik een heel waardevolle ervaring."

De juiste contacten

Sjac en Rianne kozen er uiteindelijk voor om de stal te gaan verhuren als opslag- en bedrijfslocatie voor beginnende zzp'ers. Er is nu al een jonge loonwerker in de stal gevestigd. Anderen voeren er kleine reparaties uit en een plaatselijke carnavalsvereniging heeft er een bouwplek. Jos bracht de juiste specialisten in contact met Sjac. En Femke zorgde ervoor dat er een plan kwam dat zeker geen nadelige gevolgen heeft voor de omgeving en niet te veel verkeersstromen genereert. Ook mocht de stal geen verkooppunt worden. Sjac: "Als specialist hield ze ook alle juridische aspecten in de gaten op het gebied van regelgeving. Dat is heel fijn, want die kennis heb ik zelf onvoldoende."

Met de ingediende conceptaanvraag voor wijziging van het bestemmingsplan is gemeente Waalwijk inmiddels akkoord. In vervolg hierop gaat Femke, los van VABIMPULS, verder met de definitieve aanvraag. In het plan behoudt de stal voor jongvee de agrarische bestemming, terwijl de voormalige melkstal een niet-agrarische bestemming krijgt. Sjac: "Binnenkort wordt de definitieve aanvraag tot bestemmingswijziging ingediend. Ik hoop dat deze in het voorjaar van 2021 definitief wordt."

Landschappelijke inpassing

Ondertussen zorgde Jos voor de nodige proces- en voortgangsbewaking. Ook bracht hij namens VABIMPULS landschapsarchitect Barbara Roozen in contact met Sjac. Samen gingen ze in gesprek met de gemeente. Ook inventariseerde Barbara het terrein van Sjac. "Ze loopt rond, kijkt wat er al is en wat er nog anders moet of kan en maakt een plan. Er is nu een duidelijk tekening, compleet met jonge bomen en een watertje. Waardevol,

"Mijn oogkleppen gingen dankzij VABIMPULS volledig af en mijn gezichtsveld werd enorm verruimd"

want zowel de gemeente als de provincie wil landschappelijke inpassing in de omgeving zien."

Breder perspectief

Volgens zowel Jos als Sjac zelf ligt er nu een toekomstbestendig plan. Sjac: "Mede dankzij de VAB Voucherregeling en de betrokkenheid van VABIMPULS ben ik vanuit een breder perspectief naar mijn eigen situatie gaan kijken. Natuurlijk kijk je altijd met een bepaalde, gekleurde blik naar je eigen omgeving. Nu werd ik door VABIMPULS op zowel de kansen als de beperkingen gewezen. Bovendien werd ik in contact gebracht met de juiste mensen. Er wordt echt mét je gedacht, niet voor je. Ik heb dit als heel prettig ervaren. VABIMPULS bood me een ruimere blik op mijn eigen situatie."

Sjac en Rianne treden de toekomst positief tegemoet. "Hopelijk ziet het er hier over een aantal jaar uit zoals het ingediende plan beschrijft en de tekening laat zien: een mooi, netjes bijgehouden geheel. We wonen er met veel plezier en in de zomer loopt er nog altijd jongvee rond. Ik hoop en vertrouw op een plek waar onze kinderen graag blijven komen."

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Vlaanderen.

FOTO'S

VABIMPULS, Stimulus Programmamanagement

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2021 Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

**Programmaperiode
2021-2027**

VAN EURO TOT TRANSITIE

Programmaperiode 2021-2027

Inleiding
pagina 2

Wist u dat
pagina 2

Voorlopige tijdlijn
pagina 3

Inleiding

De huidige Europese programmaperiode (2014-2020) loopt ten einde, maar de voorbereidingen voor de nieuwe periode (2021-2027) zijn al vergevorderd. Nieuwe programma's die ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties financiële steun zullen bieden om te innoveren en verduurzamen. Stimulus Programmamanagement heeft ook in de periode van 2021 – 2027 een faciliterende en adviserende rol in de ontwikkeling en uitvoering van een aantal Europese programma's. Graag werpen wij met u een blik op de voortgang van deze nieuwe programmaperiode.

Voor de daadwerkelijke start van de nieuwe Europese programma's moeten we nog even geduld te hebben. Naar verwachting zal de Europese Commissie eind 2021 met de voorgenomen programma's instemmen. De nieuwe programmaperiode biedt onder andere ruimte voor een vernieuwd OPZuid, Interreg A en GLB-NSP, maar zal ook een nieuw fonds lanceren: het Just Transition Fund (JTF). Een fonds wat opgebouwd is uit middelen van het meerjarig financieel kader (MFK) en het NextGenerationEU (een tijdelijk instrument voor het herstel van Europa). Het staat voor een rechtvaardige transitie wat ingezet wordt in regio's die voor grote opgaven staan vanwege de klimaattransitie. Het Rijk heeft drie 'JTF-gebieden' in Zuid-Nederland aangewezen die voor grote sociaal economische uitdagingen staan: West Noord-Brabant, Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Limburg.

Wist u dat...

- De provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland gezamenlijk de ontwikkeling, inhoud en uitvoering van het OPZuid 2021-2027 voorbereiden en dat u hierover mee had kunnen denken tijdens de [publieksconsultatie](#).
- Er een [overzichtelijk factsheet](#) beschikbaar is waarin van elk Europees programma in Zuid-Nederland het doel, het achterliggende kader, het verwachte budget, de laatste stand van zaken en het verwachte startmoment aan bod komen.
- U op de hoogte kunt blijven van de laatste ontwikkelingen rondom de Europese programma's vanaf 2021 door [deze webpagina](#) te volgen.

Voorlopige tijdlijn

2021

Januari
2021

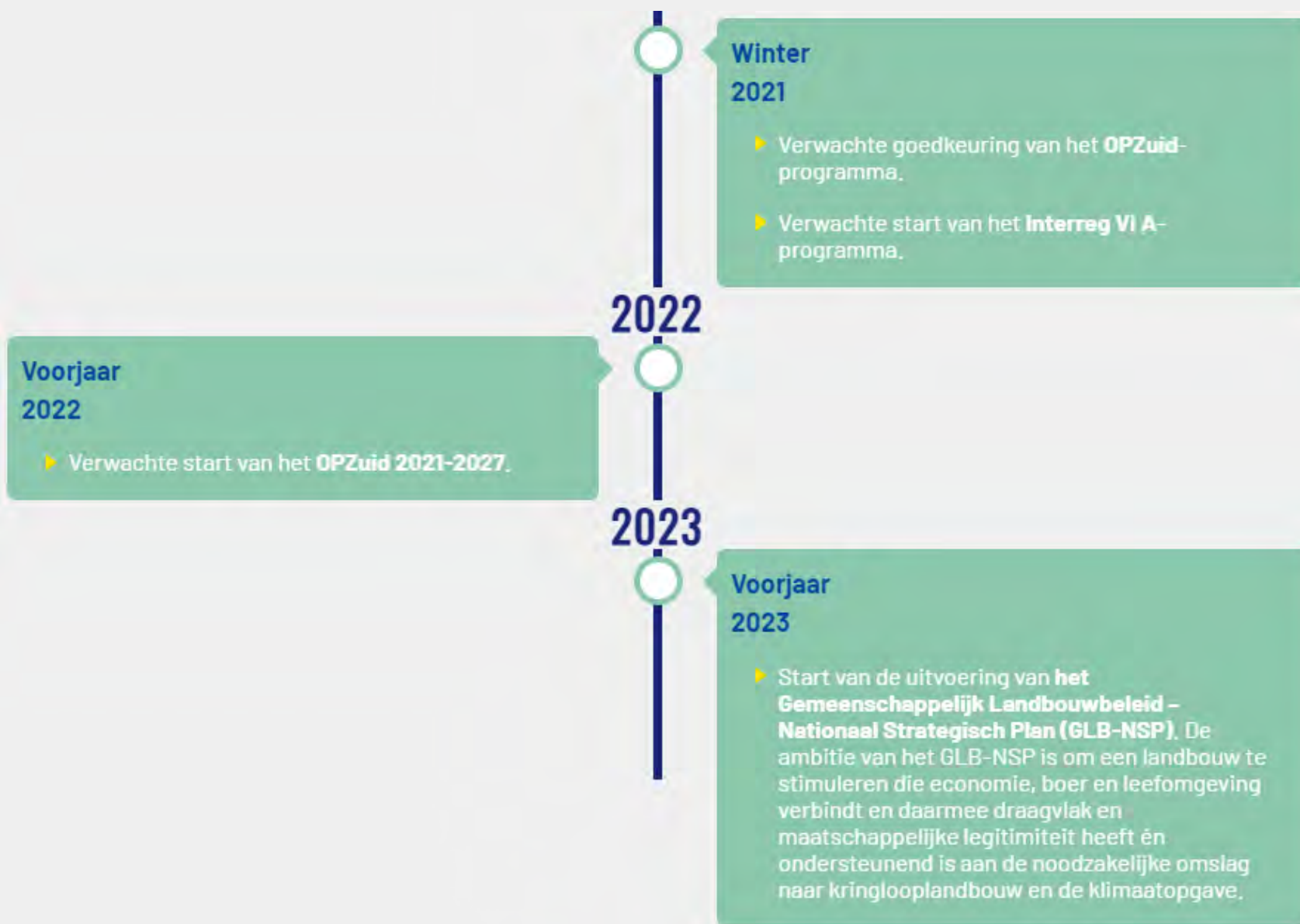
- ▶ Conceptversie van het OPZuid programmadocument gepubliceerd. De doelstellingen van het programma omvatten een 'slimmer en groener Europa' met daarin centraal de vijf maatschappelijke transities zoals opgenomen in de **RIS3**.

Voorjaar
2021

- ▶ Indienen van het **Interreg VI A**-programma bij de Europese Commissie.

Najaar
2021

- ▶ Indienen van het **OPZuid**-programma.

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Vlaanderen.

FOTO'S

N.V.T.

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2021 Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend